

**Metodika správného postupu při popisu knižní vazby českého
původu a její slepotiskové výzdoby**

2022

Metodika správného postupu při popisu knižní vazby českého původu a její slepotiskové výzdoby vznikla jako jeden z výstupů výzkumného projektu programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI II) „Slepi svědkové doby. Slepotisková výzdoba knižních vazeb“, vedeným pod identifikačním kódem projektu DG20P02OVV016 Ministerstva kultury České republiky. Jde o projekt konsorcia Univerzity Pardubice (Fakulta restaurování) a Severočeského muzea v Liberci.

Autor: Mgr. BcA. Radomír Slovík, Fakulta restaurování Univerzity Pardubice

Oponenti: Mgr. Jitka Machová (Moravská zemská knihovna v Brně), Mgr. Hedvika Kuchařová, Ph.D. (Královská kanonie premonstrátů na Strahově)

Anotace:

Metodika stanovuje na konkrétních příkladech historických vazeb pravidla, jak správně postupovat při odborném popisu slepotiskové výzdoby historických vazeb českého původu ze 16. století. Uživatele názorně povede v tvorbě správného popisu knižní vazby a určení jejího typu, dále mu pomůže při identifikaci užitých materiálů a zvoleného typu kompozičního schématu vyplněného otisky náradí. Důraz bude kladen na unifikovanou terminologii a ikonografii popisu motivů slepotiskového náradí. Samostatná pozornost bude navíc věnovaná způsobům dokumentace slepotiskové výzdoby vazeb. V neposlední řadě bude důraz kladen na unifikovanou terminologii.

Cíle: Cílem metodiky je stanovit vzorový postup při popisu knižních vazeb i jejich slepotiskové výzdoby a zároveň unifikovat používanou terminologii.

Předpokládané využití metodiky:

Metodika je určena zejména pro restaurátory a konzervátory knih, správce knihovních fondů, odborné školy, odbornou veřejnost, historiky. Bude zveřejněna v elektronické verzi v Národním úložišti šedé literatury, kde bude veřejně dostupná.

Klíčová slova: ikonografie, kniha, knižní vazba, typologie vazby, typologický popis, slepotisk, výzdoba vazby, popis vazby.

Seznam zkratk:

PK Litomyšl – piaristická knihovna v Litomyšli

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Typy vazeb	5
3. Materiál pokryvu	11
4. Knižní kování	19
5. Slepotisková výzdoba.....	20
5.1 Rámová kompozice	25
5.2 Dělená rámová kompozice	28
5.3 Dominantová kompozice.....	29
5.4 Slepotiskové nářadí	31
6. Způsoby dokumentace slepotiskové výzdoby vazeb.....	39
7. Příklad správného popisu	45
8. Literatura a prameny	47
9. Galerie motivů.....	50

1. Úvod

Při popisu knih/knižních vazeb českého původu se setkáváme s dvojitým možným přístupem. V pracích věnovaných vývoji technologických/konstrukčních částí knih/y se zpravidla postupuje od prvních kroků vedoucích ke vzniku bloku, až po zhotovení samotné vazby, a tedy celé knihy. Popis sleduje jednotlivé kroky práce knihvazače, tak jak na sebe navazovaly, od přípravy archů, složek, samotného šití bloku atd. až po výzdobu vazby či případnou aplikaci knižního kování.¹ Tedy od vnitřku (blok) směrem ven (vazba). Nauku, která se zabývá sledováním vývoje knižní vazby z knihařského hlediska, nazýváme tegumenologie.²

Při druhém typu popisu knihy/knižní vazby postupujeme od celku k jednotlivinám. Tedy od vnějšku směrem dovnitř, od vazby (kování, pokryvu) ke studiu konstrukce organismu šití a knižního bloku. S tímto popisem se setkáváme v rámci knihovědy nejčastěji, a proto se mu budeme věnovat i v této metodice.

Otázkou zde není, který z výše uvedených popisů je správný, ale který se pro jaký účel více hodí. Tak či onak je důležité upozornit na neopomíjení knižní vazby coby nedílné součásti knihy, nezbytné pro ucelený popis ručně psaného či tištěného svazku.

Rovněž bychom chtěli upozornit na naši snahu vést popis co nejvíce v interdisciplinární linii. O mezioborovosti je v odborných kruzích řeč již několik desítek let, avšak ne vždy se nám ji daří realizovat i mimo teoretické diskuse. Důležitý je účel popisu a míra popisovaných skutečností, kterou se zatím nepodařilo spoutat normou. Jiné požadavky vyžaduje popis pro restaurátory a konzervátory, jiné pro knihovníky či kurátory a jiné pro historiky umění. Níže zveřejněná metodika je pojata maximalisticky spíše pro první z uvedených účelů.

¹ Zde uvedený způsob popisu je vlastní např.: SZIRMAI, J. A., *The Archaeology of Medieval Bookbinding*. Published by Ashgate Publishing Limited. Reprinted 2001.; BÁRTOVÁ, K., SLOVIK, R. *Historický vývoj knižní vazby: technologie vazby 16. století*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2020.

² Nauka o knižní vazbách – tegumenologie (z lat. tegumen – pokrývka, kryt i vazba). Převzato z elektronické databáze Encyklopedieknihy.cz. Dostupné online na

https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Nauka_o_knižních_vazbách

2. Typy vazeb

Typ vazby³ určujeme na základě druhu užitého pokryvu a jeho rozsahu co do pokrytí plochy knižních desek⁴ vazby.⁵

Podle druhu pokryvu rozeznáváme obecně čtyři typy vazeb: usňovou,⁶ pergamenovou, papírovou a textilní. Pokud jeden druh pokryvu kryje celou plochu desky, mluvíme o celovazbě (angl. Fullbinding,⁷ něm. Ganzband). Pokud je pokryv na hřbetu bloku, případně s přesahem (různé šířky) do plochy desky, používáme označení polovazba (angl. Halfbinding, něm. Halbband).⁸

V případě polovazby není pokryv na rozích desek určující. Respektive to, zdali se jedná o polousňovou, polopergamenovou nebo polotextilní, určíme pouze dle druhu pokryvu použitého na pokrytí hřbetu bloku a části desek vazby.⁹

Příklad celousňové vazby, PK Litomyšl, sign. A II 11.

³ Do organismu vazby patří: knižní kování, pokryv, desky, kapitálky, organismus šití a předsádky (přideští, volný/é předsádkový/é list/y).

⁴ K výrobě desek vazby bylo nejdříve užíváno dřevo (nejčastěji buk, dub a smrk). S užitím lepenek (zprvu vzniklých slepením čistých listů nebo makulatury) se setkáváme již u vazeb z přelomu 15. a 16. století. Zcela běžně pak u vazeb menšího formátu od poloviny 16. století. Již v 16. století se setkáváme s užitím dýhy. Nejdříve v kombinaci s papírem/lepenkou a později (v 17.–18. století) i samostatně.

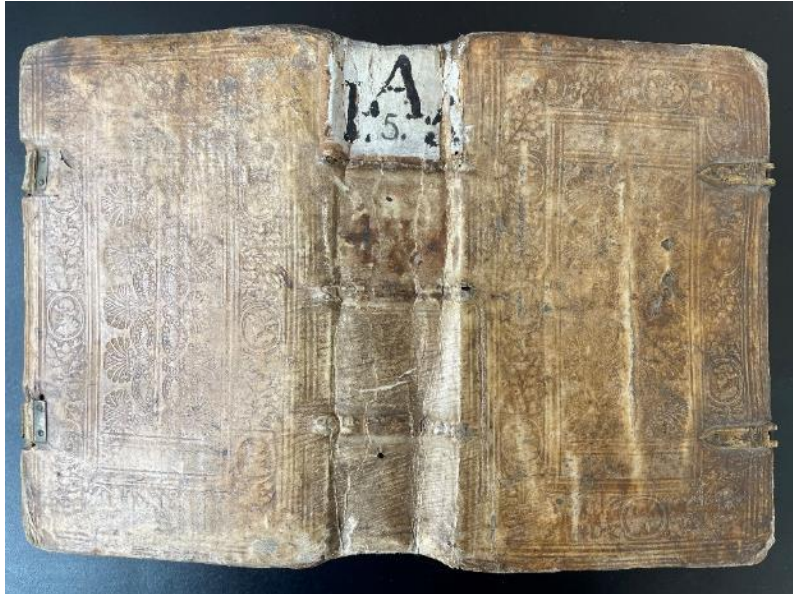
⁵ Při určování typu vazby bychom se rozhodně neměli opírat pouze o zvolený způsob výzdoby pokryvu. Označení slepotisková vazba nebo zlacená vazba, se kterým se lze setkat i v odborných textech, nemůže obstát. Mimo to, že na zřetel bereme pouze zvolenou výzdobní techniku, je zde otázkou, jaký podíl, případně které části výzdoby vazby nesoucí zlatý kov nás budou opravňovat k užití označení zlacená vazba. Obdobnou argumentaci je možné užít i u slepotisku a označení slepotisková vazba.

⁶ Termín useň technologicky správně vyznačuje materiál, který byl pro pokrytí desek užíván. V příslušných příručkách je jasně popsáno, že koželužským vyděláním přechází kůže v useň (např. Černý 1923, s. 14.). Dále k tématu viz: Novotný 2020, s. 34, 36-40.; Bártová, Slovák 2020, s. 21.

⁷ Dále ke knihařské terminologii v česko-anglické a anglicko-české podobě viz Langerová 2015. Užitečným zdrojem anglické terminologie by mohl rovněž být online dostupný tezaurus Language of Bindings Thesaurus (LoB). Dostupné online na: <https://www.ligatus.org.uk/lob/>.

⁸ Voit 2006, s. 698.

⁹ Šíře pokrytí sahající do plochy desky je různá. U vazeb z 15. a 16. století se nejčastěji setkáváme s přesahem pokryvu do 1/3 šířky desky. U polovazeb je od 17. století přesah užší, zejména z důvodu kombinace s jiným pokryvovým materiálem, zpravidla zušlechtným papírem.

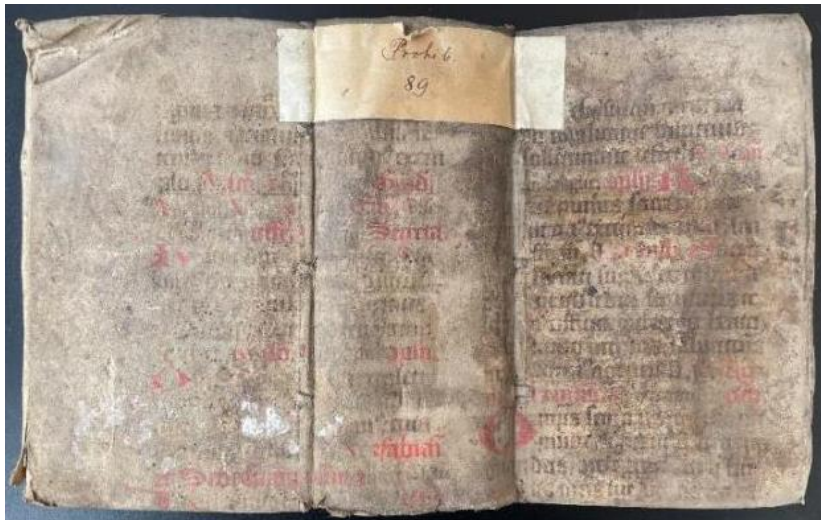
Příklad celousňové vazby, PK Litomyšl, sign. A I 5.

Příklad polousňové vazby, PK Litomyšl, sign. L V 15.

Příklad pergamenové (celopergamenové) vazby, PK Litomyšl, sign. G III 11.

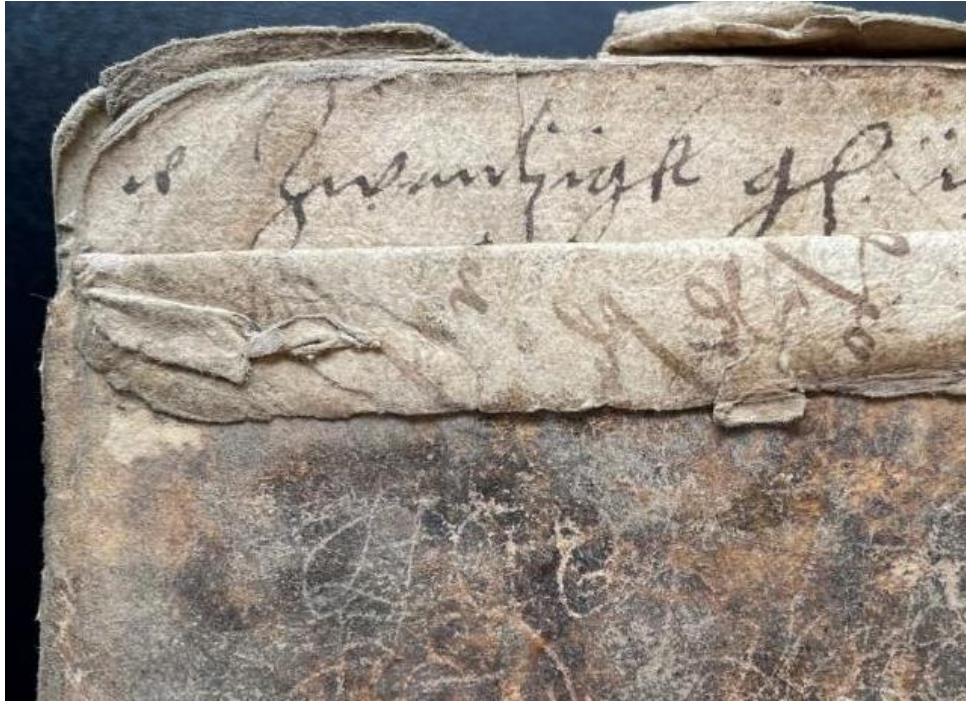
Celopergamenová vazba s druhotně užitým popsaným pergamenem, PK Litomyšl, Prohibiti 89.

Příklad celopapírové vazby, PK Litomyšl, A I 40a.

Příklad užití makulatury tiskového archu k přípravě lepenkových desek, PK Litomyšl, sign. R VI 7.

Ukázka druhotného využití rukopisu pro výrobu lepenkových desek, PK Litomyšl, sign. Prohibiti 43.

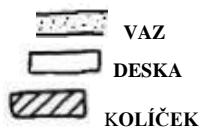
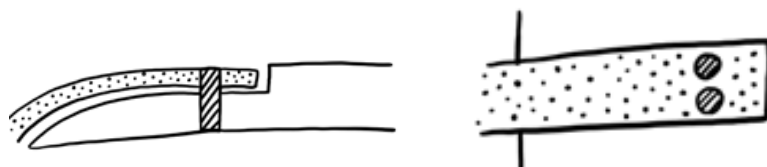
Z pohledu knihvazačského zpracování vazeb se od románského období až do poloviny 19. století¹⁰ jedná zejména o vazby nasazované.¹¹ Jde o typ vazby, která vzniká přímo na bloku. Desky jsou po opracování¹² nasazené na blok pomocí vazů.¹³

¹⁰ Od začátku 19. století se setkáváme již s výrobou vazby mimo blok. K vytvoření celku – knihy dochází následně zavěšením bloku do vazby. Viz Doležal 1987, s. 62.

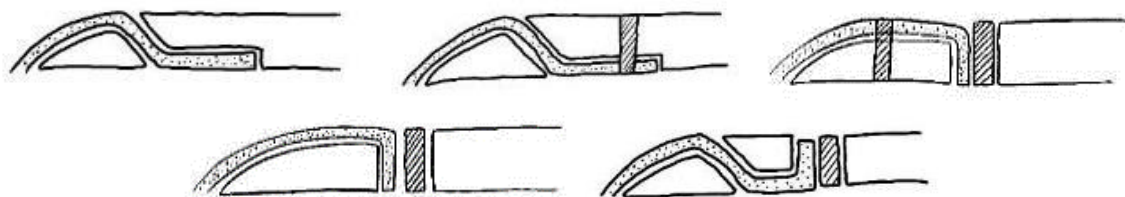
¹¹ Atypickým případem mezi nasazovanými historickými knižními vazbami jsou měkké pergamenové vazby, pergamenové vazby s vyztuženým hřbetem a pergamenové vazby (jak je známe od 16. století po následně celé 17. a 18. století). U měkkých pergamenových vazeb dochází pouze k přilepení pergamenu na první list předsádky (někdy případně zesílený přilepením samostatného listu papíru, či tenčí lepenky). U pergamenových vazeb s vyztuženým hřbetem dochází k propojení bloku s pergamenem buďto provlečením, nebo šitím (více viz Křenek, Slovik 2015, s. 51–56). U „klasických“ pergamenových vazeb 16.–18. století je pokryv (pergamen) na desky aplikován před jejich nasazením. Vazy (proužky z pergamenu nebo jirchy) jsou provlečeny skrz otvor v drážce vazby ven a pak zase otvorem (zpravidla vedeným již přes pokryv s deskou) svedené na vnitřní stranu desky. V některých případech k provlečení vazů drážkou nedošlo, a proto jsou tyto pouze přilepené na předešlé desky. Tento postup práce by nás opravňoval mluvit o pergamenové vazbě jako o vazbě zavěšované. Vazy jsou ale propojené s pokryvem a deskami provlečením (a ne pouze podlepením předešlé), což je typické pro vazbu nasazovanou. Obdobnou situaci musíme rovněž řešit u brožur (více viz Voit 2006, s. 143).

¹² U hřbetní hrany jsou zaznamenány i situace, kdy k opracování nebo jenom dopracování zaoblení hrany došlo až po nasazení desky. Dosvědčuje to nezpracovaná plocha desky krytá vazem. Viz např. Bártová, Slovik 2020, s. 128.

¹³ Nasazení desky na knižní blok bývalo prováděno různými způsoby fixace vazů k desce. Od přilepení vazů do žlábků desky, nebo jeho fixování dřevěnými kolíčky, po komplikovanější způsoby, kdy vaz procházel žlábkem a otvory v desce. V případě provlékání vazů nikdy nedocházelo k užití lepidla, pouze dřevěného kolíčku, kterým byl konec vazů zafixován v otvoru, čímž bylo zajištěno pevné propojení bloku s deskou.

Způsoby nasazení desek na knižní blok vedením vazy ve žlábků a případným následným zakolíčkováním dřevěnými kolíčky.¹⁴

Způsoby nasazení desek na knižní blok provlečením vazy skrz desku.¹⁵

¹⁴ Obrázek převzat z knihy Bártová, Slovik, 2020, s. 139.

¹⁵ Obrázek převzat z knihy Bártová, Slovik, 2020, s. 140. Dále k typologii viz Nuska 1965, s. 19-100., Bártová 2014.

Nasazení desek přilepením roztřepených konců vazů na vnější stranu desky, PK Litomyšl, sign. G III 3.

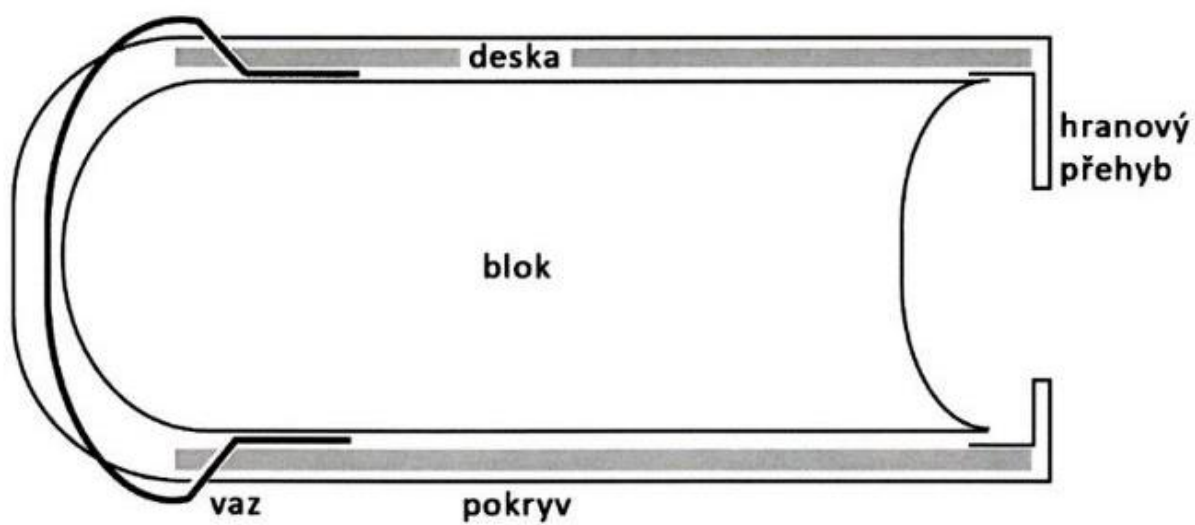

Schéma znázorňující způsob vedení vazů u pergamenových vazeb.¹⁶

¹⁶ Obrázek převzat z Bártová 2014, s. 55.

3. Materiál pokryvu

Význam sledování, a tedy i zaznamenání typu materiálu užitého k pokrytí desek vazby zpravidla souvisí s plánovanou technikou výzdoby (řezba, slepotisk, moření nebo malování) a s tou zas požadavek objednavatele na kvalitu a honosnost vazby.¹⁷ V případě druhu pokryvu rozlišujeme mezi usní,¹⁸ pergamenem,¹⁹ papírem a textilem. Toto základní rozlišení jsme uváděli již v kapitole týkající se typu vazby, nemůžeme ho však vnímat jako dostatečné.

Způsob zpracování každého z výše uvedených materiálů mu dává typické fyzické a optické vlastnosti, které jsou z pohledu celkového estetického vyznění vazby důležité.

V metodice se budeme zajímat zejména o bližší popis usně a pergamenu, jelikož se jedná o materiál historicky nejdéle a nejčastěji užívaný pro pokrytí desek vazby.

Surová kůže, coby vstupní surovina, se po loužení²⁰ a odchlupení nazývá holinou.²¹ Dle dalšího zpracování a „proměny“ materiálu mluvíme buďto o usni, nebo pergamenu.

V případě výroby usně je holina dále podrobena řadě mechanických a chemických procesů – činění. U usní rozlišujeme podle způsobu zpracování tříslovinami²² činěné usně (hnědé probarvení usně v celé její síle), jirchy²³ (bílé, krémově bílé v celé síle usně),²⁴ zámišové²⁵ a jiné. Jde o obecné označení, se kterým se setkáváme i v odborné literatuře.

¹⁷ Mimo dopad kvality použitého materiálu na cenu vazby lze rovněž následně diskutovat o vkusu a finančních možnostech jejího objednavatele. Rovněž není podružná ani informace o frekvenci užívání konkrétního materiálu pro pokryv desek.

¹⁸ Useň – zpracovaná, vyčiněná kůže zbavená při činění vlasu s vhodnými užitkovými vlastnostmi (odolností vůči vlhkosti/vodě, odolnější proti vyšší teplotě než holina, mikrobiologickému napadení, materiál s trvalou pružností, ohebností a pevností). Rozeznáváme různé druhy usní na základě způsobu jejich činění (např. třísločiněné, hlinitočiněné, chromočiněné či zámišové atd.). Nejpoužívanějšími kůžemi pro výrobu usní v minulosti byly teletiny, koziny, skopovice a vepřovice.

¹⁹ Pergamen – enzymaticky nebo alkalicky odchlupená kůže (holina), která byla ve vlhkém stavu napnuta na rám, sušena pod napětím, případně plněna minerálními plnivými. Nejčastěji telecí, kozí a ovčí. Podle účelu použití rozeznáváme různé druhy pergamenu (vazební, psací, transparentní).

²⁰ Loužení – jde o proces při kterém je kůže namočená na několik dní/týdnů (dle druhu zvířete a jeho stáří) do vápenného roztoku. Hašené vápno – vápenná voda/vápenné mléko (5–30% disperze) se k loužení užívá od 8. století po současnost. Srovnej: Ďurovič 2002, s. 65; Slovík 2010, s. 60; Vyskočilová, Orlita 2016, s. 42. Po loužení dochází k odchlupování a odstraňování epidermální vrstvy – vzniká holina. Do této fáze je proces výroby usně a pergamenu shodný.

²¹ Holina – loužena kůže zbavená epidermální vrstvy a chlupů.

²² Nejčastěji byly a jsou používány třísloviny získávané z kůry listů. Z chemického hlediska to jsou polyhydroxyfenoly s mírně kyselým pH. Viz Vyskočilová, Orlita 2016, s. 34-35.

²³ K činění docházelo za použití kamence (sírany draselno-hlinitého, $KAl(SO_4)_2$) někdy za přídavku NaCl. Činění též označované jako činění hlinitými solemi.

²⁴ Světlost jirchy znečištěním ztrácí na intenzitě a zejména díky povrchovému znečištění mívají pak usně světlehnědou barvu. Rozhodně se však nejedná o jejich původní barevnost – viz milně uvedenou identifikaci barevnosti u hesla „Jircha“ v online databázi Encyklopedie knihy: <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Jircha>. Původní barevnost lze často vyčíst na záložkách usně na přídešti nebo z bílého probarvený koria usně v případě jejího poškození odřením.

²⁵ Termínem zámišové usně označujeme usně, které byly činěné tukem (např. rybí tuk, velrybí trány a některé rostlinné oleje). Charakteristickými znaky jsou žlutá barva, vysoká měkkost, tažnost a odolnost vůči vodě. Dříve

Pergamen se získává napnutím a sušením holiny bez činění.²⁶ Na rozdíl od psacího pergamenu je ten vazební zpravidla již bez dalšího opracování (broušení, plnění). V případě historické vazby se bude, mimo výjimky druhotného užití popsaného pergamenu ze středověkých kodexů, jednat o pergamen vazební. Vzhledem k užitému druhu kůže vykazuje pergamen různé povrchové vlastnosti. Od krémově bílého²⁷ telecího pergamenu, po bílý koží pergamen až mírně nažloutlý či mastným dojmem působící ovčí pergamen.

K výrobě pergamenů a usní se používaly nejčastěji kůže ovcí, koz a telat. Charakteristické rozmístění chlupů zůstává patrné na usní a pergamenu i po všech chemických a mechanických operacích z výroby. Výjimku představují broušené usně a psací pergamen, u kterého dochází k broušení lícové strany, a tedy i ke ztrátě typického uspořádání chlupových kanálků. Broušení však nebývá vždy provedeno zcela precizně a někdy se nám může povést strukturu rozmístění chlupových kanálků i u něj identifikovat.²⁸

Při identifikaci druhu zvířete²⁹ dle chlupových kanálků nemůžeme vycházet pouze z pozorování jednoho místa na pokryvu. I když by nám poskytoval dostatečnou informaci, doporučujeme konfrontaci vyčtené struktury s dalšími místy. Důvod je zcela pochopitelný. V závislosti na místě (hřbet, boky, slabiny) je uspořádání chlupových kanálků odlišné, zejména co se jejich hustoty týče.

Sledování je možné provádět volným okem nebo pomocí lupy.³⁰ Pozorování pod mikroskopem není bezpodmínečné.

Pro **teletinu** (z kůží mladého hovězího dobytka) je typická velice jemná lícová kresba s hustě a nepravidelně rozmístěnými chlupovými otvory. Jejich výskyt je tak hustý, že bychom na první pohled mohli získat dojem, že useň žádné stopy po chlupových kanálcích nenese. V případě **hovězin** vyráběných z kůží dospělého hovězího dobytka se struktura jemných kanálků doplňuje o jemné „šrafování“ jakoby vedené diagonálními linkami. Lícová kresba tak působí hruběji.

se na výrobu těchto usní používaly jako suroviny převážně kamzičí kůže, kůže ze srn, jelenů, daňků, muflonů nebo i antilop a gazel (tukem ale lze vyčinit téměř jakýkoliv druh kůže).

²⁶ Holina se napínala na rámy rozličných tvarů různými způsoby. Napínáním a následným schnutím holiny dochází k přeorganizování vláknité struktury kolagenu. Vlákna se orientují rovnoběžně s povrchem, mezivláknitá hmota je zatlačena rovnoměrně okolo vláken a tím se jejich uspořádání stabilizuje. Stabilizace holiny pouze mechanickým opracováním a schnutím se u pergamenů projevuje jejich silnou reakcí na změny vlhkosti. Díky jeho vysoké alkalitě (dané výrobním procesem) se po chemické stránce jedná o velice stabilní materiál.

²⁷ Někdy se pro vyjádření barevnosti můžeme setkat s popisem slonová kost.

²⁸ Vnouček 2020, s. 179-204.

²⁹ Určit kůži z jakého zvířete byla pro výrobu pergamenu nebo usně použita.

³⁰ V současné době cenově dostupných vysoce kvalitních fotoaparátů v mobilních telefonech lze rovněž použít volně dostupné aplikace s funkcí mikroskopu nebo použití makro čočky, která se na objektiv mobilního zařízení nasazuje pomocí skřipce (např. od firmy APEXEL).

Telecí pergamen s přiblížením struktury chlupových kanálků.

Teletina – detail struktury chlupových kanálků.

Hovězina – detail usně s přiblížením struktury chlupových kanálků.

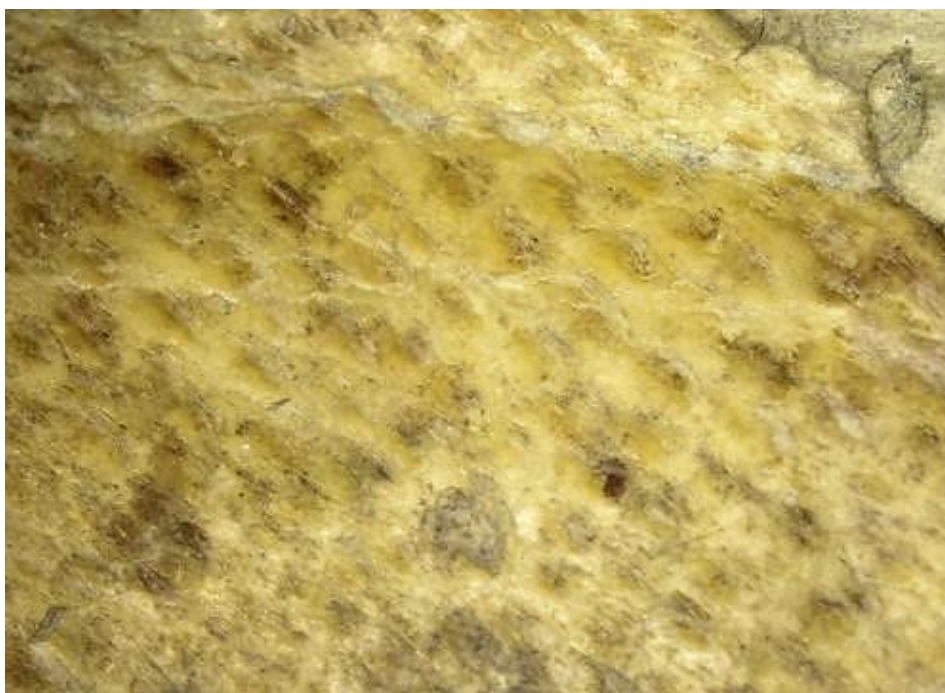
Teletina – detail usně.

Uspořádání chlupových kanáleků typické pro **skopovici** (z kůží jehňat, ovcí a beranů) bychom mohli charakterizovat jako nepravidelné uspořádání teček, které na první pohled vytváří síť pomyslných linií jakoby vlnek, ale není tomu tak (na rozdíl od koziny). Vysoký

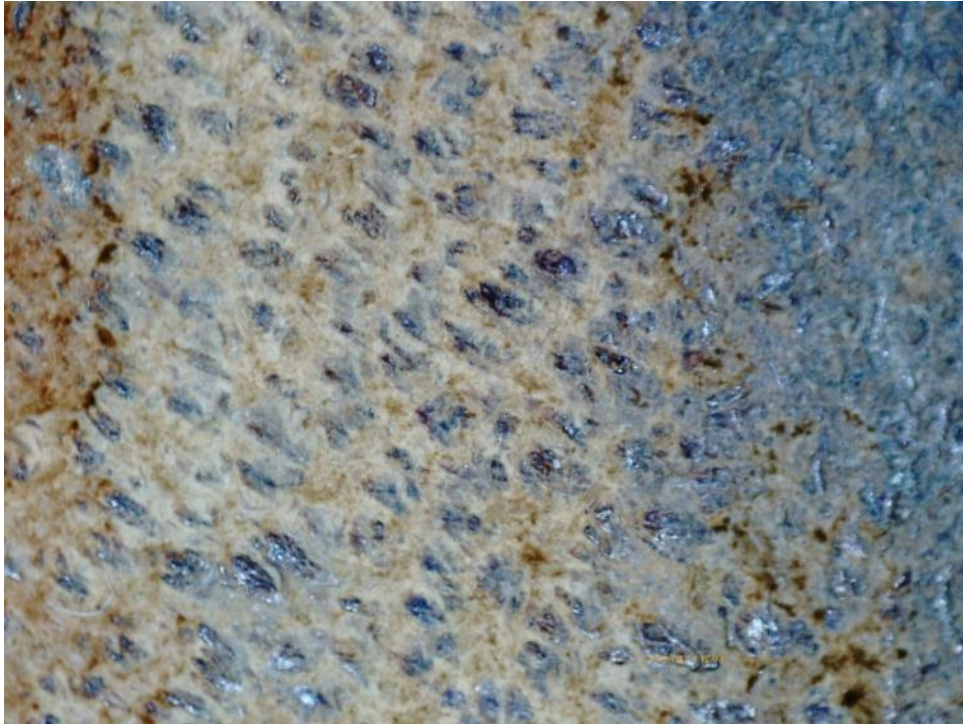
obsah tuku v kůži a samotném promašťování chlupů je znát i v charakteru samotných kanálků. Zde jsme schopni identifikovat několik kanálků s větším průměrem otvoru, nežli je tomu u ostatních kanálků. Podobnost struktury skopovic a kozin je vysoká. Jejich rozlišení od sebe vyžaduje zkušené oko. V případě povrchového poškození usně je možné využít typického defektu skopovic, a to je jejich vlastnost povrchového štěpení. Při zatržení nedojde k poškození usně v celé vrstvě koria, ale strhne se vrchní lícová (papilární) vrstva usně.

Skopovice – detail usně s přiblížením struktury chlupových kanálků.

Ovčí pergamen s přiblížením struktury chlupových kanálků.

Skopovice – detail usně s přiblížením struktury chlupových kanálků.

Detail štěpení usně – oddělování vrchní papilární vrstvy z koria – typické pro skopovice.

Kozina je charakteristická jemným tečkováním (ne však až tak jemným, jak to můžeme pozorovat u teletiny). Tečky se přitom seskupují do zvlněných řad, které bychom pro jednodušší popis přirovnali vlnkám. Na rozdíl od skopovice se zde nevyskytují hlubší otvory tukových kanálků. Struktura kanálků vepřovice a teletiny je na první pohled odlišná.

Kozina – detail usně s přiblížením struktury chlupových kanálků.

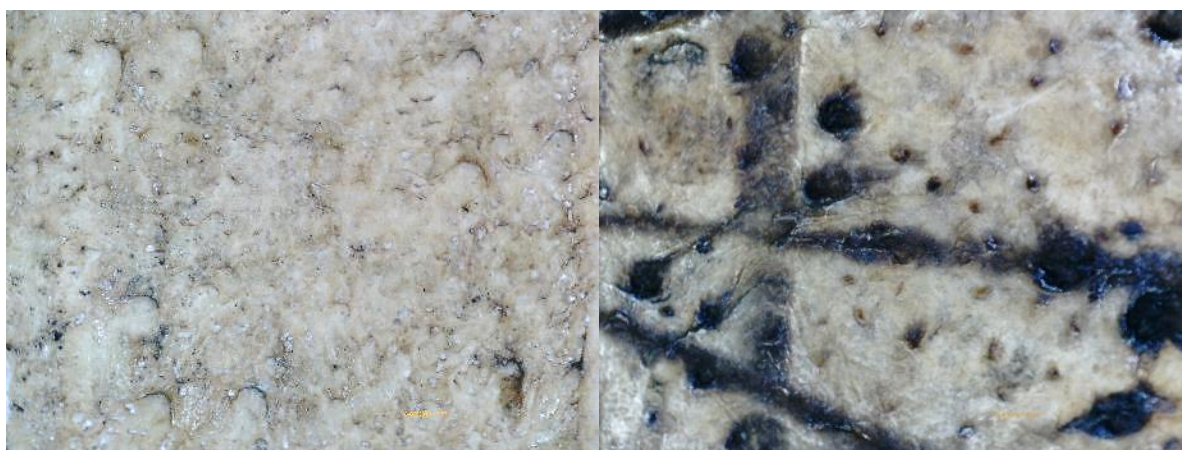

Kozina – detail struktury chlupových kanálků.

Vepřovice je vedle teletiny další z usní, jejíž identifikace je díky nezaměnitelnému uspořádání chlupových kanálků jednoduchá. Rozmístění kanálků je řídké a je viditelné pouhým okem. Vedle drobných kanálků jsou na první pohled zcela dominantní tři hluboké kanálky v trojúhelníkové kompozici.

Vepřovice – detail usně.

Vepřovice – detail usně s přiblížením struktury chlupových kanálků – s typickým uspořádáním tří kanálků do trojúhelníkové kompozice.

Srovnání struktury chlupových kanálků jednotlivých usní – teletina, vepřovice, kozina, skopovice.

4. Knižní kování

Knižní kování plnilo na knize vedle ochranné i estetickou funkci. Setkáváme se s užitím různých druhů spon, pukel, nárožního kování neboli nárožnic, středového kování a hranového kování. Na tomto místě se nepřísluší popisovat to, co je již známo z prací prof. Bohumila Nusky³¹ a MgA. Kariny Sojkové.³²

U kování se chceme zastavit zejména proto, abychom upozornili na nutnost zaznamenat jeho výskyt a uvedení správného popisu (viz odkaz na literaturu v odstavci výše). Nejčastější „chyby“ se objevují zejména u popisu spon. V jejich případě se uvádí nejen o jaký typ se jedná, tedy zdali jde o sponu háčkovou³³ či dírkovou,³⁴ ale u háčkové spony je nutno rovněž

³¹ Nuska, B. Typologie českých renesančních vazeb. Terminologie, slohové určování a datování materiálu. In. *Historická knižní vazba 1964–1965*. Liberec 1965, s. 19-145.

³² Sojková, K. *Kovové prvky v knižní vazbě. Terminologie, vývoj, výroba, restaurování a konzervace*. Pardubice 2011. ISBN 978-80-7395-429-1.

³³ Sojková 2011, s. 11-20, Nuska 1965, s. 98, TAB. XXXI.

³⁴ Sojková 2011, s. 20-40, Nuska 1965, s. 97-98, TAB. XXX.

specifikovat typ fixačního štítku a u spony dírkové umístění trnu. Neuvedeme tedy pouze, že kniha je uzavíraná pomocí háčkových spon, ale že k uzavírání knihy sloužily dvě háčkové spony se štítkem s kolíčkovou záchytkou.³⁵

Nedílnou součástí knižního kování jako takového je i příprava a zpracování sponových řemínek,³⁶ ke kterým jsou těla spon fixována.³⁷ U nich bychom měli uvést, z jakého materiálu jsou vyrobeny a jak je knihař konstrukčně pojal. Měli bychom definovat, zdali se jedná o jeden silný pruh hověziny, nebo dva pruhy usně, např.: vrchní stejná jako useň použitá na pokryv a spodní pruh zhotoven z pergamenu apod.

Celý popis by tak mohl vypadat následovně: Kniha/vazba je opatřena knižním kovááním. Na přední a zadní desce použity vykrajované nárožnice zdobené ražením (původně 8 – dochovaných 6). Vazba uzavíraná pomocí dvou háčkových spon se štítkem s kolíčkovou záchytkou – štítky čepelovitého tvaru a těla spon s rozvětveným kořenem. Spony fixovány k usňovým řemínkům zhotoveným ze tří pruhů: pokryvová useň (jircha), pergamen a třísloněná hovězina. Řemínky fixovány ve žlábcích zadní desky pomocí mosazného plíšku obdélníkového tvaru.

5. Slepotisková výzdoba

Slepotisk³⁸ je nejstarší a nejrozšířenější technikou užívanou u historické knižní vazby k výzdobě pokryvu. Spočívá ve vtlačování³⁹ nahřátého⁴⁰ kovového (železo, bronz, měď, mosaz⁴¹) náradí (kolek, plotna, váleček, fileta) do vlhké usně.⁴² Useň po vyschnutí ztvrdla

³⁵ Sojková 2011, s. 16.

³⁶ V literatuře se můžeme setkat s označením „kožená tkanice“ (viz např. databáze Encyklopedie knihy – hesla Kování a spony; Měkká vazba. Online: https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php?title=Kování_a_spony). Jde o zcela nesprávné užití termínu a popisu. K užití termínu kůže/useň jsme se již vyjadřovali v kapitole „Typy vazeb“. Označení tkanice užíváme pro tkaním vyrobený pruh textile/stuhy, která mohla sloužit jak k uzavírání např. pergamenových vazeb, tak mnohem později k užití jako jádra/vazu k našívání bloku.

³⁷ Sojková 2011, s. 41-45.

³⁸ Více k slepotisku viz: Knihař 1911, s. 179-180., Vagrčka 1979, s. 252-264., Bohatcová 1990, s. 103., Ďurovič 2002, s. 361-362., Voit 2006, s. 818. Zychová 2019.

³⁹ Pouze při aplikaci plotny při slepotisku docházelo k užití lisu (Bártová, Slovík 2020, s. 161, 164). Nutnost stejně silného a zejména rovnoměrného tlaku nebyl schopen zajistit knihvazač ručně, jak tomu bylo u jiného užívaného náradí (kolek, fileta, váleček). Tlak býval tak silný, že se formát plotny často prolisoval i do samotné desky vazby.

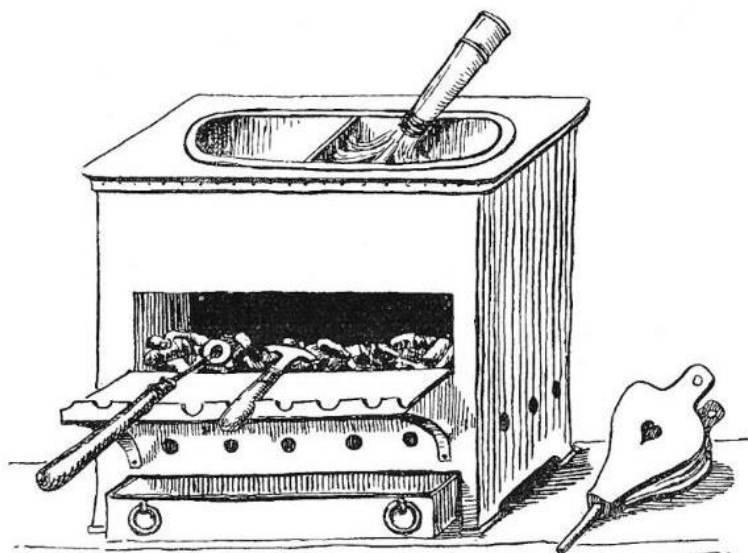
⁴⁰ Míra nahřátí nástroje (nad uhlíky, kahanem, svíčkou) závisí od vlastností usně, dané jak samotným druhem zvířete, tak zejména pak procesem činění. Teplota se zpravidla pohybuje od 50°C do cca 70–80°C.

⁴¹ Důvodem přechodu k mosazi jako dominujícímu kovu pro zhotovování slepotiskového náradí byla její vlastnost rovnoměrně roznášet teplotu po celé své ploše i v situacích, kdy k zahřátí nástroje dochází pouze bodově. Rovnoměrné zahřátí nástroje bylo pro výslednou podobu slepotisku jedním z důležitých faktorů. Dále mimo vysokou odolnost vůči korozi je dobře zpracovatelná odléváním a rytím.

⁴² Míra provlhčení je odvislá od druhu usně, tedy typu činění. Z vlastních praktických zkušeností víme, že někdy byl výsledný efekt slepotisku lepší, když byl otisk náradí proveden do suché, neprovlhčené usně. Vliv na konečný výsledek slepotisku měla vedle vlhkosti i teplota užívaného náradí, která bývala různá vzhledem k odlišně teplotě smrštění usní (dle typu činění), pergamenu nebo papíru.

a vytvořený ornament tak dosáhl poměrně vysoké stability. Barevnost vtlačeného reliéfu je z důvodu užití horkého nástroje do navlhčené usně tmavší.⁴³ Zde se barevnost může pohybovat od světle hnědé po tmavohnědou až černou. V případě černého zbarvení však nezaměňovat s černáním slepotisku,⁴⁴ ke kterému došlo z důvodu koroze/oxidace stříbra přítomného ve zlatém plátku.⁴⁵ Zlato tak u slepotisku stále je/zůstává,⁴⁶ pouze vše přebilo zčernalé stříbro. U historických vazeb pak, co do výsledného zbarvení slepotisku, hraje roli i míra znečištění povrchu usně.⁴⁷

V případě popisu kompozičních schémat, s nimiž se lze na knižních vazbách domácího původu setkat, uvádíme nejčastější typy kompozic jako základ pro popis. Popisované a příkladem uvedené typy však nejsou striktními modely. V praxi se tak můžeme setkat s řadou výjimek, obměn a kombinací.

Kotlík na dřevěné uhlí užívaný k ohřívání klišu a náradí pro slepotisk.⁴⁸

Náradí⁴⁹ bylo nejdříve negativně ryté, protože byl výsledný otisk pozitivní. Pozitivita vzniklého ornamentu však byla nevýhodou stran jeho snadného mechanického poškozování

⁴³ Dojde tak k reakci, kterou popisujeme/nazýváme jako teplota smrštnění.

⁴⁴ Nuska 1965, s. 65.

⁴⁵ Bártová, Slovik 2020, s. 162-163.

⁴⁶ I když se zlato již netřpytí, je fyzicky stále přítomné (Bártová, Slovik 2020 s. 162.). Proto bychom v těchto situacích neměli psát o „kdysi zlaceném slepotisku“ ale o slepotisku se zlacením, u kterého došlo k zčernání nejspíše z důvodu přítomnosti stříbra v užitém plátkovém kovu.

⁴⁷ V rámci restaurování by tak měl být brán zřetel na rozsah a nutnost očištění (suchého i mokrého) povrchu usní a pergamenu v souvislosti s případným snížením čitelnosti samotného slepotisku. Při vysoké míře znečištění je však naopak čištění krokem, který může slepotiskovou výzdobu znovu „uvést“ na světlo světa.

⁴⁸ Ilustrace z knihy Adam 1911, s. 17.

⁴⁹ Tužkové obtahy náradí české renesanční vazby ze sbírky prof. Bohumila Nusky zpracovala Univerzita Pardubice ve spolupráci se Severočeským muzeem v Liberci do podoby odborné veřejné databáze pod názvem NUSK (*Výstupu výzkumného projektu NAKI II „Slepí svědkové doby. Slepotisková výzdoba knižních vazeb“ (DG20P02OVV016), financovaného MK ČR z Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity.*), dostupné na: <https://nusk.upce.cz>. Obtahy jednotlivých dílen činných v 15. a 16. století především v zaalpských zemích podchycuje a stále doplňuje databáze Einbanddatenbank (EBDB),

oděrem. Výroba a užití pozitivně rytých nástrojů zajistí souvisela s užíváním zlata pro povýšení a zušlechtění slepotisku jako takového. Otisk je vhlouben pod úroveň pokryvu a vrstva zlata je tak chráněná před mechanickým poškozením.

K zušlechtění slepotisku se nejčastěji užívalo zlato, později i stříbro nebo staniol.⁵⁰ Už v kapitole Typy vazeb uvádíme, že zvolená technika výzdoby není určující stran určení/identifikace typu vazby. Často narážíme na termín zlacená vazba. S užitím zlata k povýšení slepotiskové výzdoby se setkáváme v různé míře. Z celé slepotiskové výzdoby se může jednat „pouze“ o zlacení dominanty – plotny, nebo pouze části výzdoby, nebo rovněž celého slepotisku na plochách desek i hřbetu vazby.

Vzhledem ke skutečnosti, že zlacení u historické knižní vazby neexistovalo samo o sobě (jak se s tím můžeme setkat u uměleckých knižních vazeb 20. století), ale bylo provedeno v rámci slepotisku, považujeme za lepší označovat zlacení za technologickou část slepotisku jako takového a nestavět ho samostatně.

U každého slepotiskového nářadí určujeme:

1. tvar:
 1. čtverec
 2. čtverec s vepsaným kruhem
 3. čtverec s vepsaným oválem
 4. čtverec s vepsaným lichoběžníkem
 5. kapka
 6. kosodélník (rombus)
 7. kruh
 8. kruh s vepsaným čtvercem
 9. lichoběžník
 10. mandorla
 11. nepravidelný
 12. obdélník (včetně pásu)
 13. obdélník s vepsaným kruhem
 14. obdélník s vepsaným oválem
 15. obdélník s vepsaným lichoběžníkem
 16. ovál
 17. pás ostře zahnutý
 18. páska kapkovitě zahnutá
 19. pelta
 20. routový segment

dostupná na: <https://www.hist-einband.de>. Mezi další databáze věnujícím se výzdobě historických vazeb patří databáze Univerzitní a městské knihovny v Kolíně nad Rýnem (<https://einbandsammlung.ub.uni-koeln.de/portal/info/sammlung.html?l=de>), databáze Bavorské státní knihovny (<https://www.digitale-sammlungen.de/en>), databáze ProBok vzniklé v rámci spolupráce univerzitní knihovny v Uppsale a knihovny lundské univerzity ([ProBok \(alvin-portal.org\)](http://alvin-portal.org)), databáze Národní knihovny Velké Británie (<https://www.bl.uk/catalogues/bookbindings/AdvanceSelection.aspx>).

⁵⁰ Zeidler 1708, s. 5, 126.

21. šestiuhelník
22. trojuhelník
23. trojuhelník s vepsaným kruhem
24. srdce
25. volný

b) rozměry v milimetrech: výška × šířka (geometrické tvary s pravými či ostrými úhly, elipsa), šířka (válečkový pás), průměr (kruh)

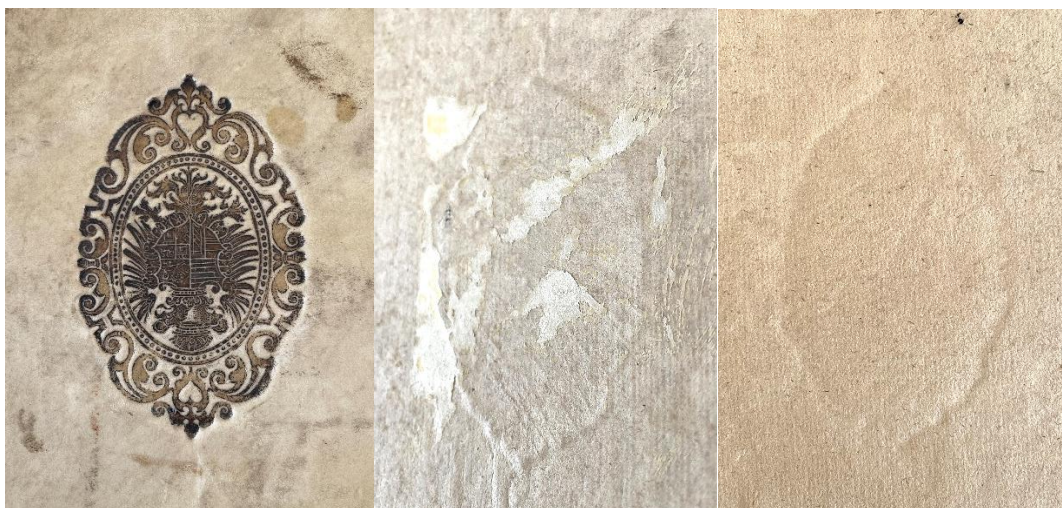
c) zaznamenání pozitivně ryté kresby nářadí (v případě zlaceného slepotisku)

d) motivickou náplň slepotiskového nářadí. K tomu slouží připojená Galerie motivů, kterou zpracoval Petr Voit.

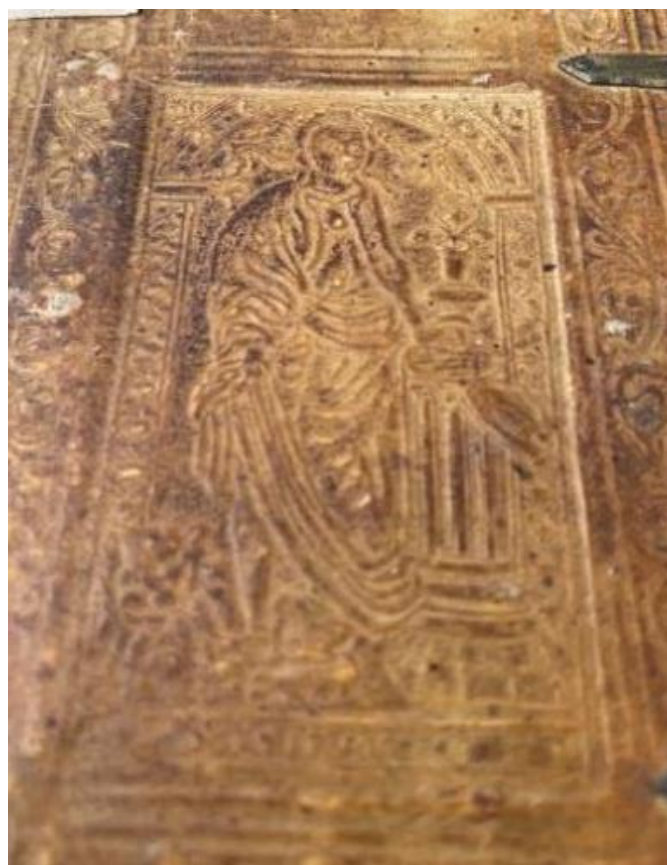

Tlak při otisku plotny byl tak silný, že zanechal stopu/otisk i v samotné desce vazby (buková deska).⁵¹

⁵¹ Foto ze soukromého archivu autora.

Obrázek zachycuje detail plotny z desky celopergamenové vazby, pak prolis plotny na předešlé lepenkové desky a prvních listech bloku, který svědčí o vyvnutí vysokého tlaku při otisku nářadí.⁵²

Detail plotny – nesprávné umístění knihy v lisu vedlo k silnějšímu zatlačení plotny u hlavy, PK Litomyšl, sign. Prohibiti 129.

⁵² Foto ze soukromého archivu autora.

5.1 Rámová kompozice

Základní popis výzdoby u slepotisku spočívá v určení zvolené kompozice – kompozičního schématu a následném popisu motivů. Rozlišujeme několik základních kompozičních schémat. Od gotiky až po celé 16. a následně ještě v 17. a 18. století se u nás setkáváme zejména s pravouhlou rámovou kompozicí.⁵³

Hlavní složkou rámové kompozice⁵⁴ je **rámová osnova** složená z různého počtu do sebe vkládaných **obdélných ráků**. Ráky se směrem do středu desky zmenšují a poslední vnitřní uzavírá rámovou osnovu. Plochu, kterou nejmenší z ráků obepíná, nazývá Nuska jako **střední pole**.⁵⁵ Voit naproti tomu užívá označení **středové pole**⁵⁶ nebo **zrcadlo**.⁵⁷ Zrcadlo přitom definuje jako středové pole (různě veliké dle formátu knihy) desek vymezené bordurou. V tomto případě se pod označením bordura rozumí obdélníkové ohraničení krajů desky jedním anebo více ráky.⁵⁸

Ráky se vytvářely podle pravítka linkovátkem. Vznikající **rámové pole** se vyplňovalo kolky nebo ornamentálními pásy.⁵⁹ Nezdobená sousední pole rámu propojená v rozích diagonálou označujeme jako **vpadlá či perspektivní pole**. Kratší strany ráků mohou být doplněny o tzv. **vložené pole**. To sloužilo k umístění názvu knihy (v plné či zkrácené podobě), jména či iniciál vlastníka, letopočtu, případně pouze k otačení kolku, nebo bylo pole ponecháno zcela prázdné.⁶⁰

Přetažením vnitřních linek tvořících rám v rozích vzniká tzv. **křížení**. Čtvercové pole vzniklé křížením může být volné, vyplněné kolkem, jednou či dvěma diagonálami, nebo zde nacházíme kombinaci kolku a diagonály. V případě, že dojde k přetažení pouze jedné z linek rámu (kratší nebo delší), popisujeme tento prvek výzdoby jako rám s přetažením vnitřní (kratší, delší) linky.

⁵³ Voit 2020, s. 293.

⁵⁴ Popis rámové kompozice, jenž se ustálil a je dodnes platný zavedl prof. Bohumil Nuska – Nuska 1965, s. 43-51.

⁵⁵ Nuska 1965, s. 44.

⁵⁶ Voit 2006, s. 974.

⁵⁷ Ibidem, s. 1040. S termínem zrcadlo pracuje Voit rovněž ve své poslední práci – Voit 2020.

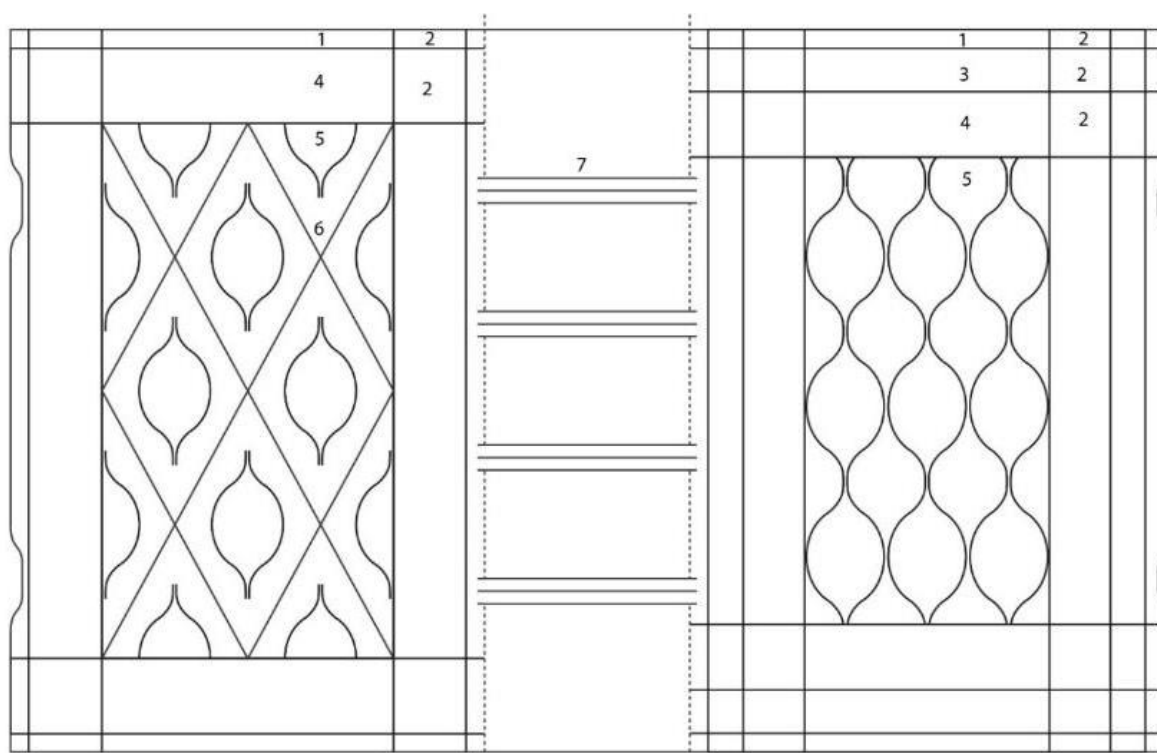
⁵⁸ Voit 2006, s. 133.

⁵⁹ K vyplnění rámového pole mohl knihvazač použít jak kolky, buďto samotné, nebo v kombinaci kladené na těsno vedle sebe, nebo bylo pole vyplněné ornamentálním pásem pomocí válečku.

⁶⁰ Nuska ve svém textu (Nuska 1965, s. 45.) píše: „Zároveň vložená pole slouží jako nápisové tabulky...Pro posledně uvedenou funkci vložených polí by svědčila i skutečnost, že zatímco se vložená pole objevují na přední desce, v kompozici zadní desky téže vazby chybějí.“ Sám však v obrazové příloze (obr. č. 27) uvádí příklad vazby datované do roku 1605, která to popírá. Je skutečností, že toto tvrzení není pravdivé, respektive není pravidlem, a že i na zadních deskách vazeb se setkáváme s vloženými poli.

V případě hřbetu vazby se setkáváme buďto pouze s **vyznačením vazů tzv. obrysováním** jejich tvaru⁶¹ linkou⁶² (jednou nebo vícerymi), jež končí u hrany desky nebo pokračují dále do plochy desky samotné, kde se sbíhají⁶³ a vytváří jakési trojúhelníky. Tuto část výzdoby označujeme jako **výběhy vazů**.⁶⁴

Pole mezi jednotlivými vazy, tedy **mezivazí**, mohlo zůstat volné, nebo bylo rovněž zdobené slepotiskem. Vedle užití samostatných kolků se zde setkáváme s celoplošným vyplněním pomocí válečků.

Příklad rámové kompozice:⁶⁵ 1. vnější/okrajový (úzký) rám/pole, 2. místo křížení vnitřních linek rámců (křížení v rozích), 3. prostřední rámové pole, 4. vnitřní rámové pole (rámová bordura), 5. zrcadlo vyplněné brokátovým vzorem, 6. kosé (diagonální) mřížování zrcadla, rombická mezipole vyplněná brokátovým vzorem, 7. obrysování vazů s výběhy do desek, bez sbíhání.

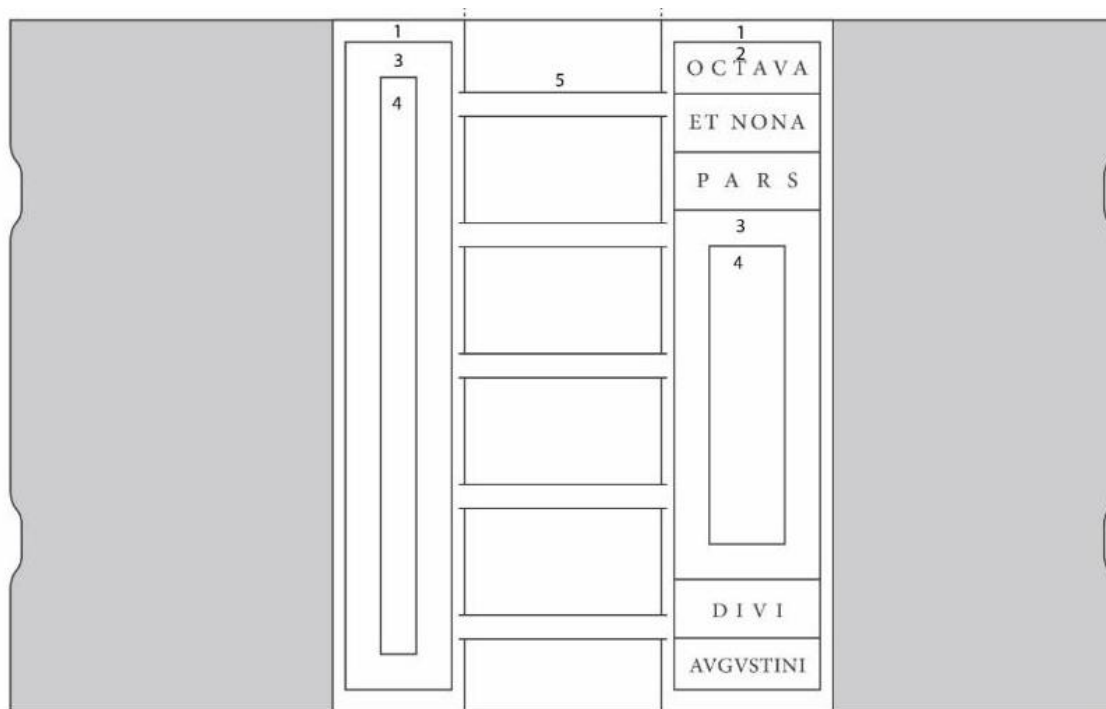
⁶¹ Linky jsou vedeny jak kolem vazů, tak v případě dvojitých vazů i mezi jednotlivými prameny vazů. Nuska to popisuje jako značení hřbítků vazů (srov. Nuska 1965, s. 41).

⁶² Při vyvazování vazů použil někdy knihvazač hrubě stočeného provázku, který kolem vazů zanechal svůj otisk. Užití provázku je možné identifikovat na základě jiného charakteru otisku, než by mělo užití nahřáté ozdobné filety či rolny.

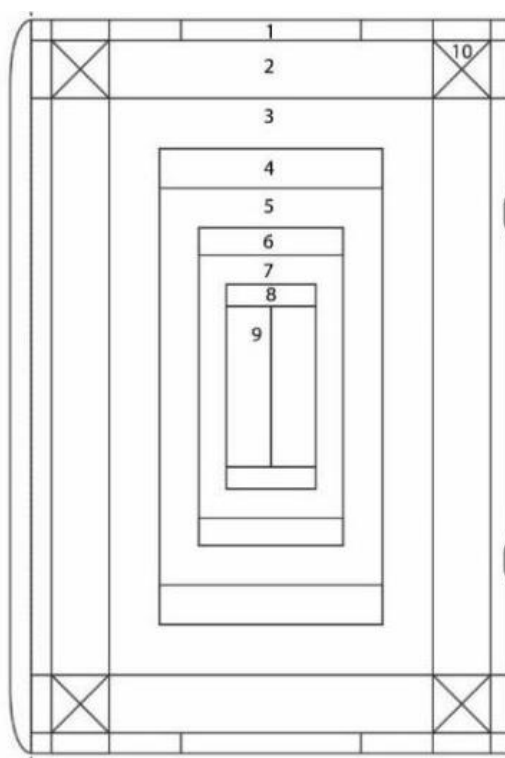
⁶³ Často sahají konce sbíhajících se linek do samotné rámové kompozice – do vnějšího/krajního rámového pole.

⁶⁴ Nuska 1965, s. 44.

⁶⁵ Autorkou zakresu je Diana Janečková.

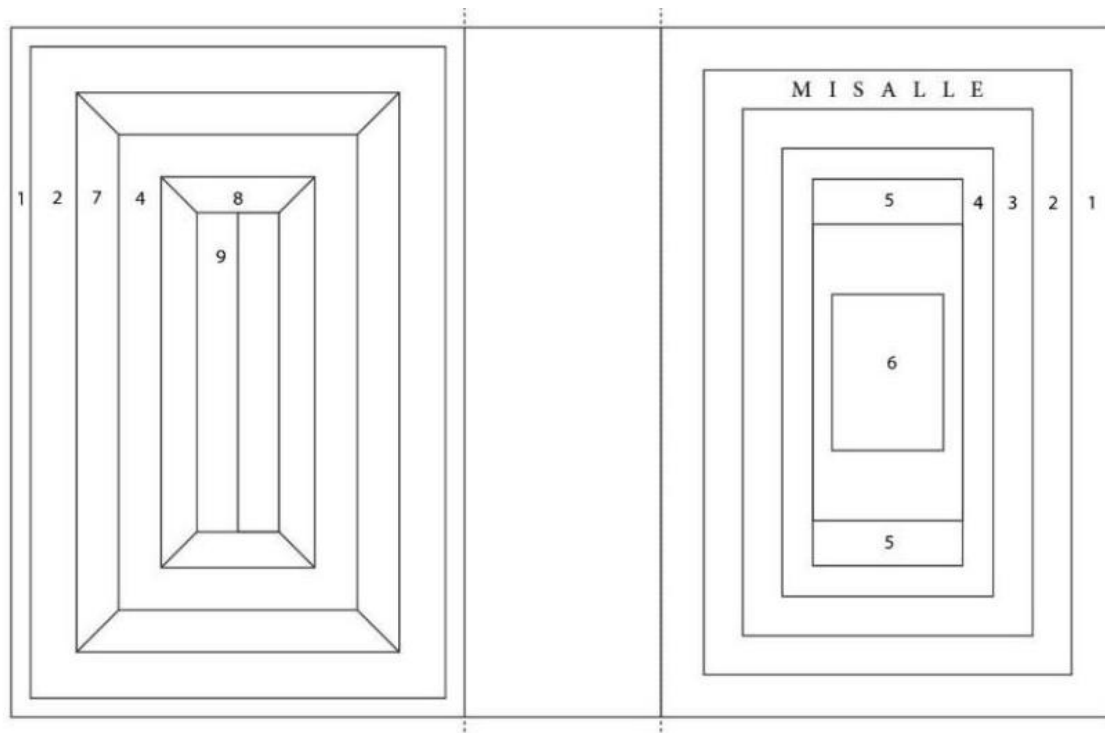
Příklad rámové kompozice na polousňové vazbě:⁶⁶ 1. vnější/okrajový (úzký) rám/pole, 2. vložené pole (tři horní/vnitřní, dvě dolní/vnější pole) s textem – titul knihy a jméno autora, 3. druhé rámové pole, 4. zrcadlo, 5. obrysování vazů s výběhy do desek, bez sbíhání.

Příklad rámové kompozice:⁶⁷ 1. vnější/okrajový (úzký) rám/pole s křížením v rozích a linkami v zhranění, 2. druhé rámové pole, 3. třetí rámové pole, 4. vložené pole (horní/vnitřní, dolní/vnější), 5. čtvrté rámové pole, 6. vložené pole (horní/vnitřní, dolní/vnější), 7. páté rámové pole, 8. vložené pole (horní/vnitřní, dolní/vnější), 9. zrcadlo půlené pro dva válečkové pásy, 10. místo křížení vnitřních linek rámu (křížení v rozích rozděleno dvěma diagonálami).

⁶⁶ Autorkou zákresu je Diana Janečková.

⁶⁷ Autorkou zákresu je Diana Janečková.

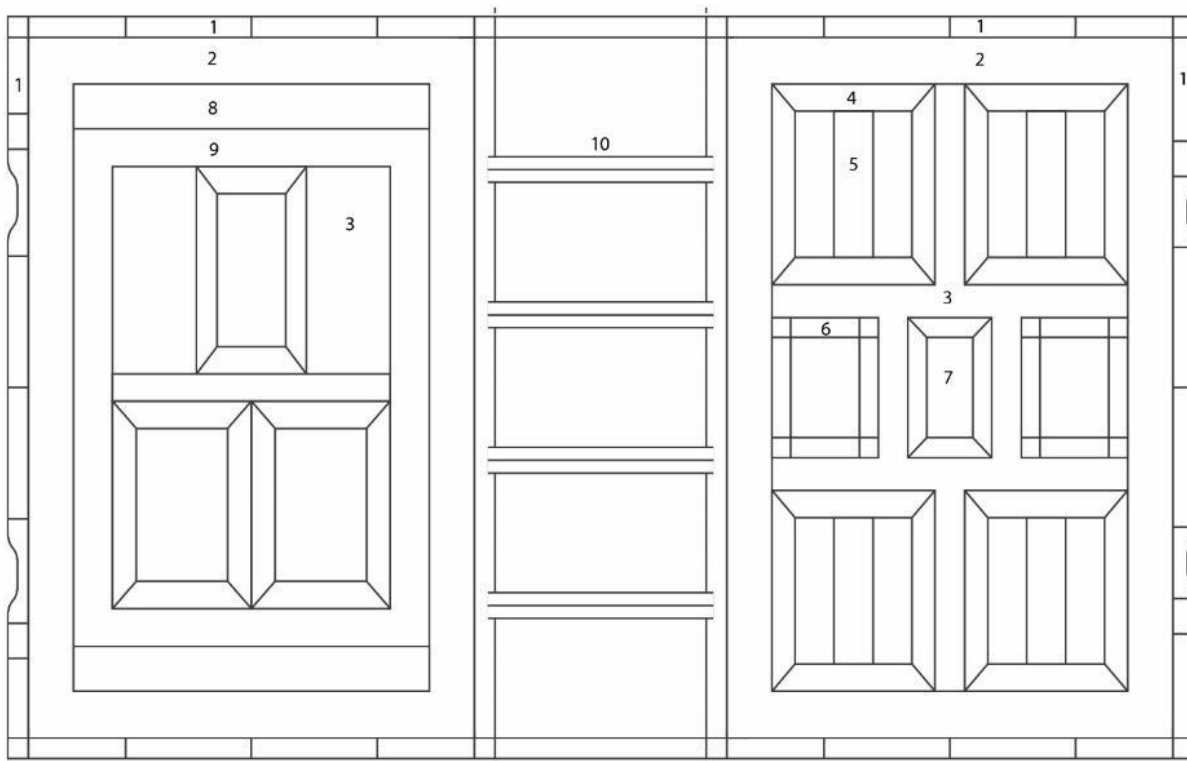
Ukázka vazby s rozdílným rozvržením rámové kompozice přední a zadní desky:⁶⁸ 1. vnější/okrajový (úzký) rám/pole, 2. druhé rámové pole v horní části s textem – titulem knihy, 3. třetí rámové pole přední desky, 4. vnitřní rámové pole (rámová bordura) 5. vložené pole (horní/vnitřní, dolní/vnější) – obě pole zmenšila velikost zrcadla přední desky, 6. zrcadlo vyplněné otiskem plotny,⁶⁹ 7. vpadlé/perspektivní pole, 8. vpadlé/perspektivní pole – zmenšilo velikost zrcadla zadní desky, 9. zrcadlo půlené pro dva válečkové pásy.

5.2 Dělená rámová kompozice

U knih velkých formátů, případně formátu podélného nebo výškového, byla rozsáhlá plocha knihvazačem řešena často dělenou rámovou kompozicí. Zcela typický je pro ni výskyt několika dílčích kompozic se samostatnými zrcadly.

⁶⁸ Autorkou zákresu je Diana Janečková.

⁶⁹ Termín „dominanta“ užíváme při smíšené a dominantové kompozici, nikoli zde v rámové kompozici, kde dominantní roli netvoří.

Příklad dělené rámové kompozice:⁷⁰ 1. vnější/okrajový (úzký) rám/pole s linkami v zhranění a křížením v rozích
 2. druhé rámové pole, 3. středové pole s dílčími kompozicemi s vlastními zrcadly,
 4. vpadlé/perspektivní pole, 5. zrcadlo vyplněno třemi svislými pásy, 6. rámové pole s křížením v rozích,
 7. zrcadlo, 8. vložené pole (horní/vnitřní, dolní/vnější, prostřední), 9. vnitřní rámové pole,
 10. obrysování vazů s výběhy do desek, bez sbíhání.

5.3 Dominantová kompozice

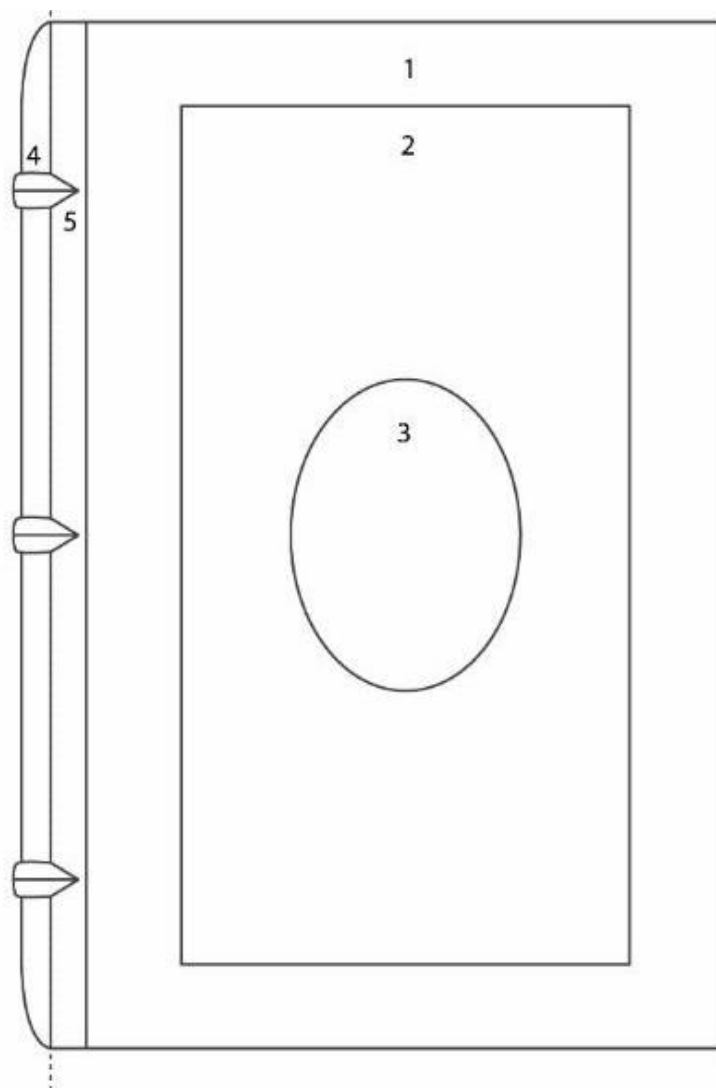
Obdobně jako u rámové kompozice se i u **kompozice dominantové** můžeme setkat s řadou obměn. Základním motivem daného typu kompozice je **dominanta**, která mívá různé tvary, velikosti a motivy a je umístěná ve **volném poli**.⁷¹ V posledních odborných pracích Petra Voita⁷² se setkáváme se striktním užíváním termínu „zrcadlo“ pro značení středového volného pole. V případě popisu velikosti volné plochy volí Voit spojení „redukované zrcadlo“, „naddimenzované zrcadlo“ apod.

Jako dominanta slouží otisk plotny, kolku, kompozice z kolku/ů, nebo kombinace plotny a kolků. Zrcadlo bývá ohraničeno jednoduchou linkou nebo úzkým rámem. Vlastní dominantu můžou pouze v nárožních partiích obklopovat kolky.

⁷⁰ Autorkou zákresu je Diana Janečková.

⁷¹ Volné pole definuje Nuska jako nezdobenou plochu mezi bordurou a dominantou nebo okrajovým polem (rámem) – Nuska 1965, s. 76.

⁷² Voit 2006, Voit 2015, Voit 2020.

Příklad dominantové kompozice:⁷³ 1. vnější/okrajový prázdný rám, 2. zrcadlo, 3. dominanta/plotna, 4. obrysování vazů, 5. výběhy vazů do desek sbíhající se k sobě.

U kombinace **rámové osnovy** s dominantou užíváme označení **smíšená kompozice**.⁷⁴ Už samotné pojmenování naznačuje, že jde o obdobu kompozice, která je popsána výše. Jedná se o jeden rám (rámové pole) nebo soustavu rámu. V případě **bordury** se setkáváme pouze s linkou nebo ozdobnou linkou méně či více zdobněji pojatou.⁷⁵ Vlastní dominantu můžou pouze v nárožních partiích obklopovat kolky. Téměř pravidlem bývá, že se ve vnitřních, vnějších nebo v prostoru mezirámových polí objevuje **nárožní výplň** (vnitřní/vnější nárožní výplně tlačené kolkem případně malou plotnou).⁷⁶

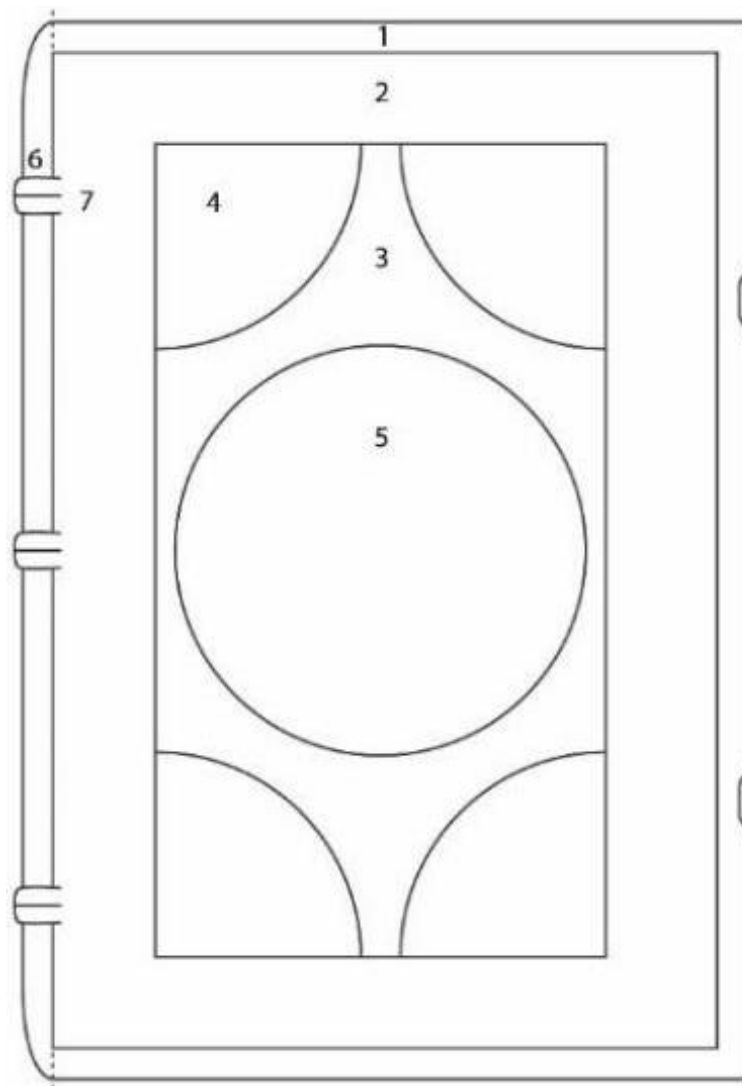
Určení smíšené kompozice můžeme považovat za problematické stran šířky vnějšího rámu nebo bordury. Co však jistě nepřehlédneme je míra redukce volné plochy.

⁷³ Autorkou zákresu je Diana Janečková.

⁷⁴ Nuska 1965, s. 49.

⁷⁵ Ibidem, s. 49.

⁷⁶ Ibidem, s. 49.

Příklad smíšené kompozice⁷⁷ s redukovanou velikostí zrcadla: 1. vnější/okrajový (úzký) rám/pole, 2. vnitřní rámové pole (rámová bordura), 3. zrcadlo, 4. čtvrtkruhové výseče v rozích redukují velikost zrcadla, 5. dominanta/plotna, 6. obrysování vazů, 7. výběhy vazů do desek bez sbíhání.

5.4 Slepotiskové nářadí

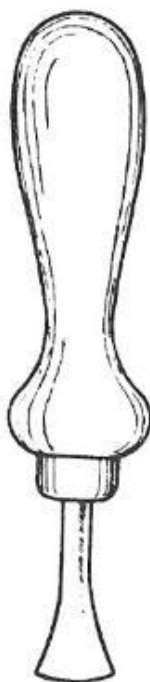
Identifikace typu nářadí užitého pro slepotisk není ani tak důležitá pro samotný popis výzdoby vazby, jako ji lze spíše využít při hodnocení celkové výtvarné a invenční kvality knihvazače. Zcela zásadní význam pak má v případě sběru dat k jednotlivým dílnám, neboť nám dává představu o celkovém rozsahu a velikosti slepotiskového fondu dané knihvazačské dílny.

⁷⁷ Autorkou zákresu je Diana Janečková.

V případě slepotiskového nářadí mluvíme o kolku, plotně, válečku a filetě. Typické pro všechny z nich je jak možnost samostatného užití, tak bezproblémové vzájemné kombinování. Nářadí mohlo být ryté nejen negativně (pozitivní obraz – vystupující reliéf), ale i pozitivně (negativní obraz – vtlačený motiv pod úroveň pokryvu).

Na následujících řádcích se budeme slepotiskovému nářadí věnovat šířeji, byť tím rámeček metodického materiálu poněkud překročíme.

Kolek byl zhotovován ze železa, bronzu či mosazi. Dle užitého druhu materiálu tak mohl být kovaný, litý nebo rytý. Druhý konec kolku měl jehlovitý tvar, který se zapouštěl do dřevěné rukojeti. Co se motivů týče, setkáváme se s ornamentálními, figurálními, vegetabilními, zoomorfními i textovými náměty. Ornament se mohl vyskytovat jak ve volném, tak orámovaném prostoru (čtyřhran, kruh, ovál). Obdobně jako u plotny, tak i v případě kolku je možná jeho snadná identifikace na základě daného tvaru.

Zákres kolku s naznačením mírného zaklenutí tiskové plochy.⁷⁸

⁷⁸ Ilustrace převzatá z knihy Vagrčka 1979, s. 254.

Detail dvou kolků s různě dlouhou trnovou částí sloužící k osazení do rukojeti.⁷⁹

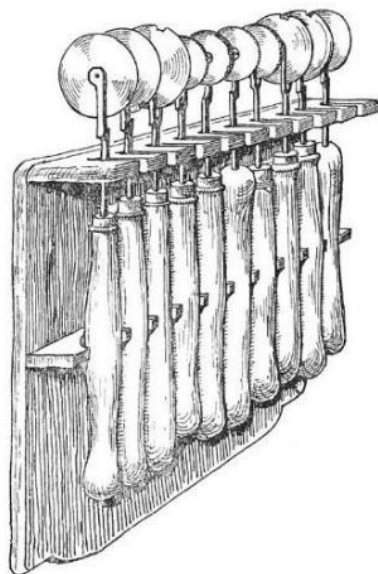

Otisk kolků kruhového a kosodélníkového tvaru. V obou případech jde o pozitivní otisk, nářadí tedy muselo být negativní (daný motiv byl vhloubený). (PK Litomyšl D I 11)

⁷⁹ Kolky pochází ze sbírky Ateliéru restaurování papíru, knižní vazby a dokumentů, FR UPCE. Autorem fotografie je Radomír Slovík.

Váleček⁸⁰ ulehčil a zrychlil zdobení plochy desek vazby. Knihvazači jeho užitím odpadla na čas a přesnost náročná práce se sestavováním jednotlivých kolků k sobě (za účelem vyplnění vytyčené plochy rámového pole, nebo zrcadla svislými pásy). Ornament rytý v ploše válečku umožňoval vytvářet nekonečné zdobné pásy.

Mosazný či bronzový váleček nesl pozitivně nebo negativně vyrytou jednoduchou či ozdobnou linku, případně ornamentální či figurální pás. Váleček byl fixován na osu do vidlice opatřené dlouhou rukojetí. V případě válečku s jednoduchou linkou (linkami) mohl být obvod přerušen zábrusem. Ten umožňoval přesné dosazení u započetí nebo ukončení slepotiskové linky.⁸¹

Dlouhé násadky u rádélků neboli koleček umožňovaly vyvinutí většího tlaku při slepotisku, kdy si knihvazač mohl konec rukojeti opřít o rameno.⁸²

Kolečko s motivem meandru.⁸³

⁸⁰ Termínem váleček označujeme pouze nářadí s vyrytím ornamentem po obvodu válečku (Voit 2006, s. 960). V případě že byla na válečku pouze linka či úzký opakovaný vzor mluvíme o kolečku nebo rádélku (Voit 2006, s. 475).

⁸¹ Zábrus na druhou stranu omezoval celkovou délku linky, která u válečku bez zábrusu byla nekonečná.

⁸² Ilustrace z knihy Adam 1911, s. 9.

⁸³ Ilustrace z knihy Adam 1911, s. 4.

Linková kolečka (rádélka) ze sbírky knihvazačské dílny Jiří Fogl & Pavlína Rambová, Žamberk.⁸⁴

Váleček s figurálním motivem užitý k vyplnění rámových polí a zrcadla s jedním svislým pásem. V rozích rámových polí vidíme překrytí nejdříve provedeného horizontálního pásu otiskem stejného válečku vedeného následně vertikálně. (PK Litomyšl H I 33)

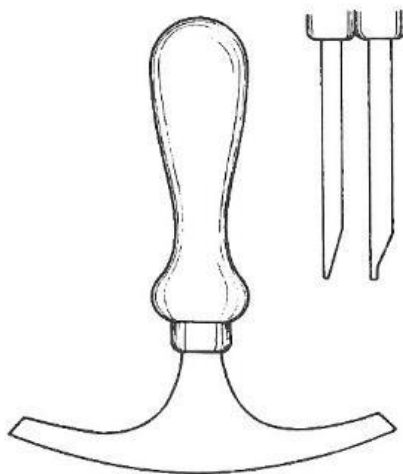
⁸⁴ Autorem fotografie je Radomír Slovík.

Fileta může být zhotovena jak ze železa, tak z bronzu nebo mosazi. Stran zpracování se zde můžeme setkat jak s kovanými, tak litými nebo rytými filetami. Rovněž jako kolek je i její konec opatřen trnem pro osazení dřevěnou rukojetí. Její přední část má tvar čtvrtkruhové výseče s vybranými vnitřními stranami.

Stran motivu se u filet setkáváme s různými variantami linek (jednoduché, zdvojené v kombinaci silná – slabá, nebo slabá – silná – slabá, nebo jiné kombinace), případně ozdobnými linkami. Pro přesnější práci při dosazování nástroje byla jedna ze stran filety zkosená.

V případě filet využíval knihvazač jak jejich ostrého zakončení, zejména při jasném započetí a ukončení linky, tak u nezdobených jednoduchých linek i kolébkový tvar nástroje. Tažením filety v obloučku tak bylo možné vytvářet jakkoli dlouhé linky. Při ukončení linky využil knihvazač opět konce filety.⁸⁵

U ornamentálních filet nebylo možné po jejich dosazení tažení v obloučku a vytváření celistvého pásu/linky. Zde bylo nutné po ukončení položení filetu nazvednout a na ornament navázat dalším dosazením. Nepřesnost v dosazování, a tedy kompaktnosti ozdobné linky (zejména u delších ozdobných linek) nám dává jasnou informaci o užití filety. Práce s válečkem tak byla z tohoto pohledu jednodušší. U něho však knihvazači řešili „nemožnost“ ostrého započetí a ukončení otiskovaného reliéfu.

Čelní pohled na filetu a zákres v bočním řezu.⁸⁶

⁸⁵ V případě, že u linek rámových polí není možné jasně vyčíst ostré ukončení linky, je na místě se domnívat, že k jejímu vytvoření byl užit váleček. U něho bylo možné ostré ukončení pouze pokud měl v obvodu výřez. Celková délka linky u válečku s výřezem byla limitovaná obvodem válečku samotného. V případě delší linky (než je obvod válečku do přerušení výřezem) muselo dojít k dosazení, což ovšem komplikovalo práci jak na čas, tak zejména přesnost.

⁸⁶ Ilustrace převzatá z knihy Vagrčka 1979, s. 253.

Linkové a ornamentální filety ze sbírky knihvazačské dílny Jiří Fogl & Pavlína Rambová, Žamberk.⁸⁷

Linkovátko je nástroj, který knihvazač využíval výhradně pro zhotovování linek. Najdeme ho již na vyobrazení knihvazačské dílny ze 16. století od J. Ammana. Adam píše, že pro zhotovování linek byl tento nástroj využíván častěji než váleček nebo fileta.⁸⁸ V případě linkovátko srdcového tvaru bylo možné nástroj opatřit dvěma typy linek, aby mohl knihvazač jedním nástrojem vytvářet dva různé druhy linkování.

Výřez z dřevořezu s vyobrazením knihvazačské dílny z 16. století.⁸⁹
Vpravo nahoře jsou v držáku umístěné dva válečky a jedno linkovátko.

⁸⁷ Autorem fotografie je Radomír Slovák.

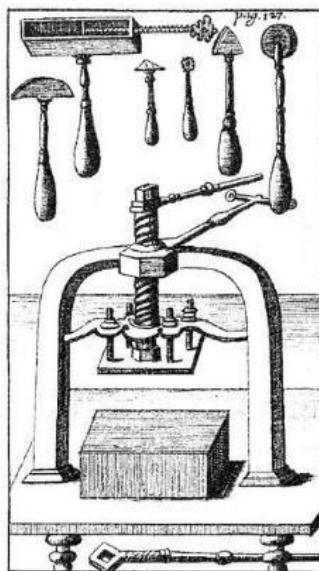
⁸⁸ Adam 1911, s. 8.

⁸⁹ Ilustrace z knihy Jost Amman's Stände und Handwerker mit Versen von Han Sachs, Mnichov 1884. Online dostupné na: <https://archive.org/details/b24852429/page/n57/mode/2up>.

Dva typy linkovátek.⁹⁰ Vlevo srdcovitě tvarované jako na dřevorezu od J. Ammana. (viz obrázek výše). Vpravo tvarově odlišný německý typ. Adam ještě mluví o rozdílu německého a francouzského linkovátko.

U **plotny** je určující její „pevný“ tvar (čtyřúhelník, ovál, kruh, s vykrajovanými okraji, neuzavřené obrysy – arabesky, znakové supralibros). Jednalo se o měděnou nebo mosaznou destičku⁹¹ s vyrytým ornamentálním, architektonickým, heraldickým, figurálním nebo textovým motivem. Reliéf byl ryt jak negativně, tak pozitivně. Velikost plotny kolísá od rozměrů totožných s velikostí kolků⁹² po nárůst jejich rozměrů až do plochy odpovídající formátu desky dvanáctky či šestnáctky.⁹³ Plotny menší velikosti bylo zajisté možné otisknout pouze ručně. S rostoucí velikostí plotny bylo nutné vynaložit i vyšší tlak, kterého knihvazač dosahoval pomocí lisu. Užití rozdílně silných přítlaků (a tedy i jiné technologie) lze vysledovat volným okem při bočním nasvícení plochy desky.

Obrázek z knihy J. Zeidlera znázorňující (zleva doprava) filetu, svěrák pro uchycení jednotlivých liter, dva kolky různých tvarů, linkovátko a rádélko (kolečko). V spodní části ilustrace zobrazen kovový lis užívaný při tisku ploten.⁹⁴

⁹⁰ Ilustrace z knihy Adam 1911, s. 8.

⁹¹ Ryze z praktického hlediska lze předpokládat, že destička byla silnějších rozměrů, nebo byla fixována k dřevěné destičce, která zlehčovala manipulaci s ní.

⁹² Nuska 1965, s. 65., Voit 2006, s. 696.

⁹³ Výška šestnáctky (16°) a dvanáctky (12°) je pod 150 mm.

⁹⁴ Zeidler 1708, s. 126-127.

Plotna s pietou Páně. (PK Litomyšl I II 42)

6. Způsoby dokumentace slepotiskové výzdoby vazeb

V případě dokumentace slepotiskové výzdoby vazeb sledujeme nejen potřebu obrazového zaznamenání statu quo, ale zejména dokumentaci slepotisku, respektive užitého náradí kvůli nutnosti komparace s jiným náradím (slepotiskem jiné vazby). Touto cestou lze totiž dospět ke zjištění, že se jedná o totožné náradí, a tedy o stejnou dílnu, případně o přechod nástroje z jedné officíny do jiné.

V rámci řešení projektu⁹⁵ jsme v několika případech měli možnost srovnat stav knižní vazby, který byl na černobílé fotografii zachycen B. Nuskou, se současným stavem.⁹⁶ Někdy se jednalo o jediný záznam stavu objektu před restaurováním, kterým kniha v minulosti prošla. Je zbytečné se zde zabývat významem a důležitostmi informací získaných na základě komparace dobové fotodokumentace a současného stavu vazeb, neboť jejich význam je zřejmý.

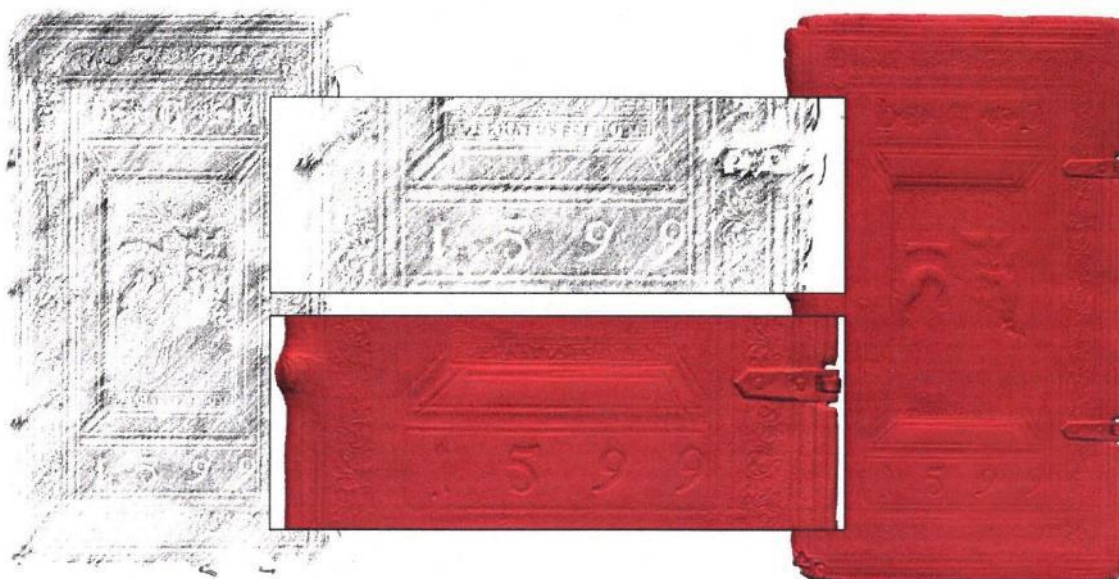
⁹⁵ Slepi svědkové doby. Slepotisková výzdoba knižních vazeb. Identifikační číslo. DG20P02OVV016. Podpořen z programu MK ČR NAKI II.

⁹⁶ Doba od zaznamenání vazby prof. Nuskou a pořízením fotodokumentace téže vazby v rámci odborných činnosti projektu se pohybovala v rozmezí 50–60 let.

Při srovnávání zdokumentované slepotiskové výzdoby je nutné upozornit rovněž na fakt, že ruční řemeslná práce a charakter pokryvového materiálu sehrály nezanedbatelnou roli co do kvality konečného reliéfního otisku/slepotisku.

Samotná fotografie však není dostatečnou formou, která by nám poskytla nezbytné informace pro přímé porovnání reliéfních otisků slepotisku.

S rozvojem a uplatněním moderních technologií i v oblasti dokumentace a péče o hmotné kulturní dědictví se objevují rovněž snahy o ověření jejich využití v oblasti dokumentace knižních vazeb. Konkrétně se jednalo o projekt⁹⁷ věnovaný ověření možností užití 3D skeneru pro dokumentaci slepotiskové výzdoby vazeb. Dosavadní výsledky se zatím ukázaly jako optimistické, zejména stran získání dostatečně kvalitního obrazu a možnosti pro digitální srovnání slepotiskových dekorů. Slabinou dané techniky dokumentace jsou však hodiny a hodiny práce strávené nad vyhodnocováním získaných dat.

Srovnání výstupu dokumentace slepotiskové výzdoby knižního pokryvu technikou frotáží s 3D modelem vytvořeným technologií ATOS Compact Scan.⁹⁸

K nejstarším způsobům, dodnes užívaným, patří technika frotáže. Jedná se o techniku kopírování, při níž se reliéfní struktura povrchu objektu přenáší na papír. Obtahem slepotisku

⁹⁷ Projekt: *Průzkum slepotiskové výzdoby knižních vazeb z Piaristické knihovny v Litomyšli pokročilými 3D technologiemi*. Registrační číslo projektu: SGS_2018_017. Hlavní řešitel: Ing. Jiří Kmošek, Katedra chemické technologie, Fakulta restaurování, Univerzita Pardubice. Spoluřešitel: BcA. Martina Zychová, Ateliér restaurování papíru, knižní vazby a dokumentů, Fakulta restaurování, Univerzita Pardubice. Online dostupné na: <https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/72016/Souhrnná%20zpráva%20z%20projektu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁹⁸ Obrázek převzat z Kmošek 2018, s. 6.

získáme obraz výzdoby v měřítku 1:1. Následným srovnáním obtahů náradí jsme schopni dle jejich velikosti a morfologie určit, zdali se jedná o otisk, který byl vytvořen stejným náradím.

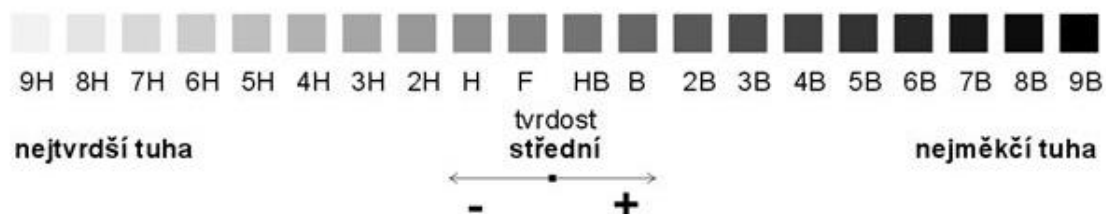
Ve srovnání s výše uvedenými možnostmi je technika frotáže co do rozsahu nutného technického zázemí nejméně „náročná“. Na limity této techniky narazíme při pořizování obtahů z poškozených povrchů. Práci komplikují rovněž i povrchy s výraznou strukturou. Zárukou dobrého výsledku je pak jistá zkušenost, pečlivost a trpělivost v provádění frotáže, zejména u větších celků.

V praxi se nejvíce osvědčilo užití papíru s gramáží kolem 30 g/m². Musí se jednat o papír bez plniv a nebarvený. K nejčastěji užívaným typům papírů patří tzv. stříhové papíry. Jde o komerční název, pod kterým je papír dostupný ve všech papírnictvích. Jedná se o dřevitý papír o gramáži 24 g/m².

Při volbě tužek doporučujeme použití vyšších tvrdostí tuhy s označením H až po 5H. Při pořizení obtahu je nejdůležitější udržení papíru na stálém místě. Jeho posunem v průběhu práce se frotáž překrývá a je nepřesná. V případě menších celků si vystačíme přidržet rukou. U pořizení frotáže celé desky vazby se doporučuje co nejpevnější zafixování papíru k desce vazby. Aby nedošlo k ohrožení historického povrchu samolepicími páskami, je lepší použít větší formát papíru, než je velikost desky. Část papíru založíme pod desku (mezi desku a blok) a druhou část papíru přetáhneme přes hřbet a „zatížíme“ samotnou knihou.

Při práci s tužkou postupujeme různými směry. Tužku nikdy nedržíme kolmo na obtahovanou plochu. Pracujeme s ní cca v 20–45 ° úhlu. Rovněž v případě směru pohybu tužky je vhodnější měnit směr dle charakteru a tvrdosti nebo jemnosti slepotisku. Tužka držíme pevně, ale nevyvíjíme žádný velký tlak.

Pro zvýšení odolnosti a stability získaného obtahu doporučujeme výslednou frotáž fixovat fixativem ve spreji.

Tvrdost tuh dle evropského systému značení. Nejměkčí tuha nese označení 8B. 9B je přírodní grafit.

Doporučený způsob fixování papíru ochrání vazbu před možným poškozením pokryvu užitím samolepicích pásek a zaručuje stabilitu papíru i při pořizování obtahů vazeb větších formátů.

Obtah stejného místa slepotiskové výzdoby vazby pořízený dvěma tuhami rozdílné tvrdosti. Tuha vyšší tvrdosti (vrchní obtah – tuha H3) lépe sledovala jemnost slepotisku, nežli tomu bylo v případě měkké tuhy (dolní obtah – tuha B3).

Detail slepotiskové výzdoby s pořízeným obtahem. Tento příklad je důkazem důležitosti kombinace obou technik dokumentace slepotiskové výzdoby. Ostrost fotografie a přepis výzdoby v poměru 1:1 získaný frotáží.

Jiný příklad dokumentující ideální propojení obou dokumentačních technik slepotiskové výzdoby vazeb.

Celkem šest obtahů otisků vytvořených jedním náradím. Síla a rovnoměrnost přtlaku spolu s tvrdostí usně (jircha – vepřovice) sehrály svou roly co do „stejnosti“ výsledných otisků.⁹⁹

Detail slepotiskové výzdoby vazby, ze které byly pořízené obtahy jednohlavého orla. Jako na obtazích výše je i zde je patrná nestejnóměrnost a rozdílná kvalita otisku kolku.

⁹⁹ Obtahy pořízené z exempláře z PK Litomyšl, sign. A VI 17.

7. Příklad správného popisu

V příkladu správného popisu zařazujeme jednu ukázkou. Popis je zpracován ve dvou variantách. Široký popis postihuje potřeby restaurátorů, konzervátorů, historiků atd. Zkrácený výběrový popis najde uplatnění zejména při práci kurátorů.

Guillaume Budé: *Annotationes in Pandectas*. Basel, Thomas Wolff 1534. 8°. [32], 431 ff.
Exemplář pochází z PK Litomyšl, sign G III 3.

Popis široký

Exemplář NUSK¹⁰⁰ Ex 704 o rozměru 158 × 105 × 60 mm byl vázán ca 1530–1540 v pražské dílně Velký buben (NUSK 14). Knižní blok opatřen celousňovou vazbou s lepenkovými deskami. Knižní vazba původně uzavíraná pomocí čtyř usňových řemíků, dnes pouze torzálně dochovaných. Na pokryv použita tříslovinami činěná kozina. Lepenkové desky zhotoveny z potištěné makulatury. Na knižní blok nasazeny přilepením roztřepených konců vazů na vnější stranu desky. Knižní vazba bez kapitálků. Mezivazní přelep zhotoven z druhotně použitého pergamenového rukopisu (nejspíš se jedná o pruh pergamenu shodný s výškou hřbetu s přesahy na přídeščí desek). V místech vazů vytvořené otvory. Vazy obrysovány bez výběhů do desek. Předsádky z dvoulistu ručního papíru přišité k bloku. Knižní blok seskládán ze složek o čtyřech dvoulistech. Našívání bloku provedeno na tři dvojité motouzové vazy a dva zapošívací stehy. Ořízka natíraná červeně.

¹⁰⁰ NUSK je název veřejné odborné databáze zaměřené na slopotiskovou výzdobu knižní vazeb. Dílny, exempláře a nářadí, které jsou v databázi zpracovány nesou označení NUSK. Databáze dostupná na: <https://nusk.upce.cz>.

Povrch usně zdoben slepotiskem v rozdílné kompozici. Zrcadlo přední desky rámované trojlinkou (silná – slabá – silná) a esovitou rozvilinou (NUSK V 000 851) je nahoře redukováno třemi vloženými poli s textem „ANNAOTACIONES [!] // IN PANDECTAS // BUDEI“. Dominantu tvoří středový medailón s dvouhlavým orlem (NUSK P 000 759). Kolem medailonu lipový list se špičkou doleva (NUSK K 000 161). Nárožní partie zrcadla jsou redukovány čtvrtkruhovými výplněmi (NUSK P 000 687). Na zadní desce v rámové kompozici s vpadlými poli otištěn váleček s bezpříznakovými hlavami v medailónu NUSK V 000 014) a kolek lipového listu jako vpředu.

Popis výběrový

Exemplář NUSK Ex 704 o rozměru 158 × 105 × 60 mm byl vázán ca 1530–1540 v pražské dílně Velký buben (NUSK 14). Celousňová vazba (tříslovinami činěná kozina) s lepenkovými deskami původně uzavíraná pomocí čtyř usňových řemíků, dnes torzálně dochovaných. Knižní vazba bez kapitálků. Předsádky z dvoulistu ručního papíru přišité k bloku. Ořízka natíraná červeně. Ke slepotisku použita nářadí: NUSK K 000 161, NUSK V 000 014, NUSK V 000 851, NUSK P 000 687 a NUSK P 000 759. Na přední desce tlačený nápis „ANNAOTACIONES [!] // IN PANDECTAS // BUDEI“.

8. Literatura a prameny

Adam 1890 Paul Adam, *Der Bucheinband: Seine Technik und seine Geschichte*, Leipzig 1890. Online dostupné na: <https://www.gutenberg.org/files/57065/57065-h/57065-h.htm#fig-064>.

Adam 1911 Paul Adam, *Das Handvergoldene der Blinddruck und die Lederauflage*, Halle/Saale, 1911.

Bártová, Slovík 2020 Kateřina Bártová, Radomír Slovík, *Historický vývoj knižní vazby: technologie vazby 16. století*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2020. ISBN 978-80-7560-343-2.

Bártová 2014 Pavla Bártová, *Knižní vazba na českých tiscích 17. a 18. století*, Diplomová práce 2014, Fakulta restaurování Univerzity Pardubice, on-line dostupná na: <https://dk.upce.cz/handle/10195/58552>.

Bohatcová 1990 Mirjam Bohatcová a kolektiv, *Česká kniha v proměnách staletí*, Praha 1990.

Doležal 1987 Jaroslav Doležal, *Vazby knih*, Praha 1987.

Ďurovič 2002 Michal Ďurovič a kolektiv, *Restaurování a konzervování archiválií a knih*, Praha Paseka 2002. ISBN 80-7185-383-6.

Kersten-Tomšů 1912–1913 Kersten-Tomšů Barvení a mramorování koží a stálost dřívějších a nynějších barvidel. In. *Knihař – časopis pro kniháře, ozdobníky, pouzdraře, kartonážníky, výrobce modlitebních a obchodních knih, papírníky, příbuzná řemesla a živnosti*, Ročník XII. Září-říjen-listopad 1912, č. 6., 7., 8, Ročník XII. Leden 1913, č. 10.

Kmošek 2018 Jiří Kmošek, *Souhrnná zpráva z realizace projektu*, Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování 2018. Online dostupné na: <https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/72016/Souhrnná%20zpráva%20z%20projektu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Knihař 1911 *Knihař – časopis pro kniháře, ozdobníky, pouzdraře, kartonážníky, výrobce modlitebních a obchodních knih, papírníky, příbuzná řemesla a živnosti*, Ročník X. leden 1911, č. 10.

Křenek, Slovík 2015 Karel Křenek, Radomír Slovík, *Vazebné struktury konzervačního typu: měkká vazba se hřbetní výztuhou a možnosti jejího využití pro konzervační účely*. Litomyšl: Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování, 2015.

Langerová 2015 Johana Langerová, *Ilustrovaný slovník knihařské terminologie a termínů používaných v restaurování*. Národní archiv. Praha 2015.

Novotný 2020 Jan Novotný, K současné terminologii restaurování knižní vazby. In. *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*. 65/2020/1-2. s. 31-43.

Nuska 1965 Bohumil Nuska, ed. *Historická knižní vazba*. Sborník příspěvků. Severočeské museum. Uměleckohistorické oddělení. 1964–1965. Liberec, 1965.

Slovik 2010 Radomír Slovik, Historická výroba pergamenu, In. *Knižnica*, roč. 11, č. 2-3, 2010, Slovenská národná knižnica, Martin 2010, s. 59-62.

Sojtková 2011 Karina Sojtková, *Kovové prvky v knižní vazbě. Terminologie, vývoj, výroba, restaurování a konzervace*. Pardubice 2011. ISBN 978-80-7395-429-1.

Vakrčka 1979 Alois Vakrčka, *Knihárstvo. Technológia ručnej výroby*. Bratislava 1979.

Vnouček 2020 Jiří Vnouček, The Parchment of the Codex Amiatinus in the Context of Manuscript Production in Northumbria Around the End of the Seventh Century: Identification of the Animal Species and Methods of Manufacture of the Parchment as Clues to the Old Narrative? In. *Journal of Paper Conservation*, Volume 20 (1-4), 2019, s. 179-204.

Voit 2006 Petr Voit, *Encyklopedie knihy. Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha Libri 2006. ISBN 80-7277-312-7.

Voit 2015 Petr Voit, *Katalog prvotisků Strahovské knihovny v Praze*. Přeložil Jitka Jendruchová, přeložil Marion Nejedlá. Praha: Královská kanonie premonstrátů na Strahově, 2015. Bibliotheca Strahoviensis. ISBN 978-80-88009-05-4.

Voit 2020 Petr Voit, *Vzácné knižní vazby Strahovské knihovny v Praze: od gotiky na práh baroka*. Praha: Královská kanonie premonstrátů na Strahově, 2020. Bibliotheca Strahoviensis. ISBN 978-80-88009-18-4.

Vyskočilová, Orlita 2016 Gabriela Vyskočilová, Alois Orlita, Magda Součková, Richard Ševčík, *Kůže, useň, pergamen*. Studijní materiál Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Brno 2016, on-line dostupná na:
https://is.muni.cz/el/sci/podzim2020/C7960/um/KUZE_USEN_PERGAMEN_-_SKRIPTA-2018.pdf.

Zeidler 1708 Johann Gottfried Zeidler, *Buchbinder-Philosophie oder Einleitung in die Buchbinderkunst*, Halle/S. 1708. Online dostupné na:
<https://books.google.cz/?id=tLIJAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>.

Zychová 2019 Martina Zychová, *Slepotisková výzdoba knižních vazeb. Vývoj techniky, terminologie a metod dokumentace*, Diplomová práce 2019, Fakulta restaurování Univerzity Pardubice, on-line dostupná na: <https://dk.upce.cz/handle/10195/74020>.

K ikonografii slepotiskové výzdoby knižních vazeb

Bohumil Nuska, Husova ikonografie ve výzdobě českých knižních vazeb 15. a 16. století. Ikonografie des Jan Hus in der Verzierung der böhmischen Bucheinbänden im 15. und 16. Jh. The Iconography of Jan Hus in Decorations of Czech Bookbindings of the 15th and 16th Centurie. *Acta Musei Nationalis Pragae – Historia litterarum*. Praha: Národní muzeum, 1992, 37(3-4). ISSN 0036-5351.

Jindřiška Pavlišová, *Příspěvky k ikonografii knižních vazeb v období raného novověku*, Diplomová práce 2006, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, on-line dostupná na: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/7210/DPTX_2005_2_11210_ASZK10001_115487_0_26950.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Michaela Šourková, *Reformační ikonografie na vazbách katolických liturgických knih první poloviny 16. století*, Diplomová práce 2022, Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, on-line dostupná na: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/174508/120418762.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Petr Voit, *Encyklopedie knihy. Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*, Praha Libri 2006. ISBN 80-7277-312-7. s. 964-968.

9. Galerie motivů

Galerie motivů

SLEPOTISK
NA KNIŽNÍCH VAZBÁCH
ČESKÉHO PŮVODU Z 16. STOLETÍ

KOLKY - PLOTNY - VÁLEČKY

doc. PhDr. Petr Voit, CSc.

Následující **Galerie motivů** zohledňuje pouze slepotisk na knižních vazbách českého původu z 16. století.

Galerie je řazena do tří kapitol dle slepotiskového nářadí: **Kolky - Plotny - Válečky**. Některé motivy se proto vyskytují opakovaně (např. *Arabeska* v rámci ploten i kolků). Tam, kde motivy bylo možno řadit do dvou a více skupin, volíme širší kategorii, než je v teorii umění běžné, např. *Cnosti křesťanské a jiné alegorie (antika, bible)*. S ohledem na naukovou funkci je před Galerii vložen planimetrický přehled motivů s jejich klasifikací, která by měla ustálit dosud rozkolísanou tuzemskou terminologii.

Motiv se reprezentuje většinou vždy jen jedním typickým provedením, ale tam, kde to bylo účelné, jsou vybrány rovněž ikonograficky podstatné varianty (např. *Rozvilina* je v databázi NUSK zastoupena 300 válečky, z nichž se do Galerie dostalo šestnáct odrůd).

Jednotlivé skeny slepotiskových frotáží byly z důvodů lepší zřetelnosti upraveny. Skutečné rozměry frotáží pomíjíme, poněvadž každý motiv lze proklikem konfrontovat s katalogizačním záznamem databáze NUSK.

Zvolením motivu v jednom ze tří úvodních schémat (Kolky - Plotny - Válečky) se přesunete na stránku s vyobrazením motivu. K rychlému návratu zpět na úvodní schéma slouží tlačítko „zpět na úvod“ v levém horním rohu strany. Na straně s úvodními schématy jsou aktivní také ikony jednotlivých nářadí a názvy skupin motivů.

Číslo nářadí pod názvem motivu je provázané s databází NUSK – otevře webové okno s příslušným katalogizačním záznamem nářadí (v režimu on-line).

Pro přiblížení/oddálení frotáží otisků slepotiskových nástrojů na monitoru využijte symboly + a - na panelu s ovládacími prvky aplikace Acrobat.

Jednotlivé A4 strany s vyobrazením frotáží otisků slepotiskových nástrojů je možné tisknout, případně zařadit list do pořadače (značka pro děrovač je na levé straně listu). Pouze úvodní tři strany obsahující schéma rozčlenění kapitol mají šířku 50 cm a jsou proto přednostně určeny pro prezentaci na monitoru.

GALERIE MOTIVŮ

Kolek

Figurální

STR. 1

Zoomorfní

STR. 2

Ornamentální

STR. 3-5

Vegetabilní

STR. 6-12

Figurální

Andílčí hlavička
Kateřina stojící
Memento mori – Putto ležící
Muž stojící doleva, pravice zdvižená

Zoomorfní

Český lev — Český lev doleva
Český lev doprava
Drak – Orlice (?)
Jednorozec běžící doleva
Jelen ve skoku
Lev stojící
Orel dvouhlavý
Pták sedící na větvi
Veverka sedící

Ornamentální

Arabeska
Arabeska – Maureska
Emblém — Emblém – I H S
Emblém – M A R I A
Hlavička symetrická
Hvězda — Hvězda osmicípá
Hvězda pěticipá
Hvězda šesticipá
Kolébač
Kolečko — Kolečko s bílým středem
Kolečko s černým středem
Kolek signaturový – Písmena
Mřížka
Nápisová páska — Nápisová páska – maria
Nápisová páska bez textu
Oblouk – Fileta
Ornament zavíjený
Ornament geometrický čtvercový s nástavky
Ovál
Ozdůbka členící — Ozdůbka členící esovitá
Ozdůbka členící rombická
Ozdůbka členící trojčipá
Pletenec — Pletenec jednoduchý šrafovaný
Pletenec na způsob řetízku
Pletenec na způsob mřížky
Pletenec na způsob zrcadlového ornamentu
Rohy hojnosti tři
Rolnička
Rombus konturový s plným středem
Trojúhelník bílý
Trojzubec stylizovaný bez teček
Tyč s tečkami, dvakrát lomená
Vřetenó kónické

Vegetabilní

Granátové jablko
Hůl obtočená stylizovaným listovím
Keř – Keř zdvojený – Květina
Keř – Květina — Listy — Květy a listy ohnuté směrem ven
Listy ohnuté do kruhu
Listy ohnuté směrem dovnitř
Listy ohnuté směrem ven
Listy ohnuté směrem ven a dovnitř
Listy ohnuté směrem ven na způsob křídel
Listy ohnuté směrem ven na způsob lilie
Okruží — Okruží čtyřdílné kapsovitě
Okruží čtyřdílné páskové
Okruží dvojdílné kapsovitě
Okruží dvojdílné páskové
Okruží jednodílné páskové
Okruží nečleněné
Okruží trojdílné kapsovitě
Okruží trojdílné páskové
Okruží vícedílné
Pupen — Pupen členitý
Pupen kapkovitý
Pupen kapkovitý šrafovaný
Pupen komolý
Pupen kulatý
Pupen na způsob granátového jablka
Pupen na způsob listu
Pupen na způsob žaludu
Pupen oválný
Pupen oválný šrafovaný
Pupen rombický
Pupen rombický šrafovaný
Pupen vřetenovitý
Stonek — Stonek členitý
Stonek na způsob vřetená
Květ — Květ osmilistový
Květ stylizovaný do podoby kosodélníku
Květ stylizovaný do podoby smyčky
Květ stylizovaný do podoby šipky
Květ stylizovaný symetricky
Květ stylizovaný – Vřetenó kónické
Květina
Květina stylizovaná
Kytice
Lilie — Lilie jednoduchá
Lilie dvojitá
Lilie dvojitá stylizovaná

List — Čtyřlíst
Čtyřlíst konturový
List cípatý
List jetelový
List kulatý
List lipový, špička doleva
List lipový, špička doprava
List stylizovaný symetricky
List špičatý
Trojlíst
Nádoby — Džbán dvouuchý s kyticí
Květináč s květinami
Váza baňatá šrafovaná
Váza baňatá šrafovaná
Váza s poklopem
Palmeta srdcovitá
Rozeta — Rozeta čtyřlístá, lístky v jedné řadě
Rozeta pětístá, lístky ve třech řadách
Rozeta pětístá rotující,
lístky ve dvou řadách
Rozeta šestístá, lístky v jedné řadě
Rozeta šestístá rotující,
lístky ve dvou řadách
Rozeta sedmístá, lístky v jedné řadě
Rozeta – Mezilístky
Rozvilina esovitá nepřerušovaná
Srdce
Stonek — Stonek jednoduchý
Stonek ohnutý
Stonek propletený
Stonek rozdvojený
Úponka — Úponka listová krátká
Úponka routová s přízdobami
Úponka volná s přízdobami
Žalud — Žalud – Stonek propletený
Žalud – Stonek rozdvojený

GALERIE MOTIVŮ

Plotna

Figurální

STR. 1-13

Ornamentální

STR. 14-18

Vegetabilní

STR. 18

Figurální

Bible

- Abrahám a Izák – Obětování Izáka
- Adam a Eva – Hřích prvotní
- David a Betsabé
- David a Goliáš
- David klečící – Bůh v oblacích
- David klečící – Davidovo pomazání
- Eliáš prorok – Ohnivý vůz
- Jákobův žebřík
- Jonáš a velryba
- Kmen Jesse – Strom znázorňující genealogii spásy
- Kristovo narození
- Kristovo narození – Klanění pastýřů
- Kristovo narození – Klanění tří králů
- Kristovo poprsí – Hlava doleva – Výplň středová obdélná
- Kristovo poprsí – Hlava doprava – Výplň středová obdélná
- Kristovo ukřižování (katolický typ) – Panna Marie – Jan Evangelista
- Kristovo ukřižování (nekatolický typ) – Jan Křtitel vlevo – Adam „Starý člověk“ sedící vlevo – Povýšení hada vlevo – Mojžíš prorok vpravo
- Kristovo ukřižování – Archa úmluvy
- Kristovo zmrtvýchvstání – Salvator
- Kristus bolestný – Kristus sedící pláče na Kalvárii
- Kristus dobrý pastýř
- Kristus jako dítě sedící
- Kristus jako dítě stojící
- Kristus soudce
- Kristus soudce – Poslední soud
- Kristus v Getsemanské zahradě klečící
- Kristův křest
- Kristův vjezd do Jeruzaléma
- Loď alegorizující církvev
- Nebeský Jeruzalém – Město s bránami a anděly
- Panna Marie s Ježíškem sedící
- Panna Marie s Ježíškem stojící na půlměsíci (Assumpta)
- Pieta Páně / Trůn milosti
- Poslední večeře
- Povýšení hada – Archa úmluvy – Symboly evangelistů
- Samson bojující se lvem
- Symboly evangelistů
- Šalomoun sedící na trůně – Šalomoun a královna ze Sáby
- Šalomoun sedící na trůně – Šalomounův soud
- Trojice svatá
- Zvěstování Panně Marii

Ctnosti

křesťanské a jiné alegorie (antika, bible)

- Ctnosti křesťanské (FIDES – SPES – CHARITAS – PACIENCIA)
- Ctnosti křesťanské (IVSTICIA – PRVDENCIA – FORTITVDO – TEMPERANCIA)
- Avaritia (Lakomství)
- Caritas (Láska, Štědrost)
- Caritas – Žebrák stojící a Caritas sedící
- Fides (Víra)
- Fides a Spes (Naděje) sedící
- Fortitudo (Síla)
- Fortuna (Štěstěna)
- Humilitas (Pokora)
- Jáhel zabíjí Zizaru
- Judita s hlavou Holoferna
- Justitia (Spravedlnost)
- Lucretia (Lukrécie)

Ornamentální

Portréty autentických osob

- Memento mori – Putto ležící
- Muž bezvousý
- Muž vousatý
- Patientia (Mírumilovnost, Trpělivost)
- Prudentia (Moudrost)
- Sedm svobodných umění (GRAMATICA – DIALECTICA – RETORICA – ARITMETICA)
- Sedm svobodných umění (MVSICA – GEOMETRIA – ASTRONOMIA)
- Venus (Venuše)
- Venus a Mars

Světcí

- Ferdinand I. Habsburský
- Hus Jan
- Johann Friedrich I. von Sachsen
- Karel V. Habsburský
- Luther Martin
- Melanchthon Philipp
- Muž bezvousý [saský kurfiřt?]
- Rudolf II. Habsburský
- Anna Samotřetí
- Jeronym klečící
- Jiří bojující s drakem
- Kateřina stojící
- Martin dělící se o plášť
- Pavel na koni – Obrácení apoštola Pavla
- Pavel stojící
- Štěpán stojící – Ukamenování sv. Štěpána
- Václav stojící
- Veronika – Veraikon

Emblémy a písmena

- Plotna signaturová
- Plotna textová

Roh hojnosti zrcadlově obrácený – Výplň nárožní

Výplně

- Výplň nárožní – Arabeska – Maureska
- Výplň nárožní – Fleuron
- Výplň nárožní – Postava sedící a hrající na dechový nástroj
- Výplň nárožní – Roh hojnosti zrcadlově obrácený
- Výplň středová kartušová – Rolverk
- Výplň středová kartušová – Rolverk – Maskaron
- Výplň středová kruhová – Arabeska
- Výplň středová obdélná – Arabeska – Maureska – Rolverk
- Výplň středová obdélná – Císařský znak – Kartuše
- Výplň středová obdélná – Emblém – I H S – M R I
- Výplň středová obdélná – Maureska
- Výplň středová obdélná (prázdný vyměnitelný střed)
- Výplň středová oválná – Arabeska
- Výplň středová oválná – Arabeska – Maureska
- Výplň středová oválná – Emblém – I H S – Hřeby tři v srdci
- Výplň středová oválná – Kytice – Džbán dvouuchý
- Výplň středová rombická – Arabeska
- Výplň středová rombická – Výplň à la Pellegrino
- Výplň středová volná – Kristovo ukřižování
- Výplň středová volná – Věvec vavřínový

Kandelábr – Pás rostlinný přerušovaný

Nádoby

- Džbán bezuchý – Kytice – Výplň středová obdélná
- Džbán dvouuchý – Kytice
- Váza baňatá – Lilie jednoduchá stylizovaná – Výplň středová obdélná

Vegetabilní

GALERIE MOTIVŮ

Váleček

Figurální

STR. 1-15

Ornamentálně – vegetabilní

STR. 16-23

Zoomorfní

STR. 23

Figurální

- Bible**
 - David a Goliáš
 - Kristovo ukřižování (katolický typ) – Kristovo zmr tvýchvstání – Hřích prvotní – Povýšení hada
 - Kristovo ukřižování (katolický typ) – Kristův křest – Obětování Izáka – Kristovo zmr tvýchvstání
 - Kristovo ukřižování (nekatolický typ) – Jan Křtitel – Adam „Starý člověk“ – Povýšení hada – Mojžíš – Obětování Izáka – Kristův křest – Kristovo zmr tvýchvstání
 - Kristus bolestný – Salvator
 - Kristus jako dítě stojící – Putto stojící
 - Matouš – Marek – Lukáš – Jan
 - Panna Marie s Ježíškem – David – Izaiáš – Nápisová páska – Pavel
 - Panna Marie s Ježíškem – David – Jan Křtitel – Pavel
 - Salvator – David – Pavel – Izaiáš
 - Salvator – Jan Křtitel – David – Izaiáš
 - Salvator – Jan Křtitel – Kristus nesoucí kříž – Mojžíš
 - Salvator – Kristus nesoucí kříž – Izaiáš – Kristovo zmr tvýchvstání
 - Salvator – Panna Marie s Ježíškem – Pavel – Jan Křtitel
 - Salvator – Petr – Pavel – Jan Křtitel
 - Symboly evangelistů v medailonech – Kristovo ukřižování – Anděl [Matouš] – Salvator – Orel [Jan Evangelista] – Kristovo zmr tvýchvstání – Býk [Lukáš] – Petr – Lev [Marek]
 - Symboly evangelistů v medailonech – Salvator – Orel [Jan Evangelista] – Petr – Býk [Lukáš] – Pavel – Lev [Marek] – Jan Křtitel – Anděl [Matouš]
 - Zvěstování Panně Marii – Obětování Izáka – Kristovo zmr tvýchvstání – Kristův křest
- Ctnosti křesťanské a jiné alegorie (antika, bible)**
 - Fides – Fortitudo – Caritas – Spes
 - Fides – Justitia – Caritas – Spes
 - Fides – Spes – Avaritia – Justitia
 - Fides – Temperantia – Caritas – Spes
 - Justitia – Caritas – Prudentia – Erb a znak // L H – Suavitas
 - Justitia – Lucretia – Suavitas – Prudentia
 - Justitia – Prudentia – Suavitas – Lucretia
 - Lucretia – Hektór – Fortitudo – Achilles
 - Lucretia – Venus – Occasio – Prudentia
 - Lucretia – Venus – Prudentia – Judita
 - Lucretia – Zuzana / Susanna – Judita – Julia
- Portréty autentických osob (antika, reformátoři)**
 - Julius Caesar – Cicero – Ovidius – Vergilius
 - Julius Caesar – Ovidius – Cicero – Vergilius
 - Luther, Martin – Erasmus Rotterodamus – Hus, Jan – Karel V. Habsburský
 - Luther, Martin – Hésiodos – Homéros – Erasmus Rotterodamus
 - Luther, Martin – Melanchthon, Philipp – Erasmus Rotterodamus
 - Luther, Martin – Melanchthon, Philipp / Muž v helmě – Erasmus Rotterodamus / Žena – Hus, Jan
 - Luther, Martin – Friedrich von Sachsen, Erbprinz des Herzogtums Sachsen – Nissenus, Guilelmus
- Portréty neautentických osob (antika, středověk)**
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu – Erb a znak
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu – Hermés s okřídlenou helmou
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu – Král s korunou profil
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu – Medailon čárkovaný
 - Hlavy bezpříznakové v medailonu – Medailon na způsob věnce

Ornamentálně – vegetabilní

- Hlavy bezpříznakové v medailonu – Medailon oválný rámovaný jednoduše
- Hlavy bezpříznakové v medailonu – Medailon rámovaný dvojité
- Hlavy bezpříznakové v medailonu – Medailon rámovaný trojitě
- Mars – Jupiter – Venus
- Thalia – Euterpe – Terpsichore – Apollón, bůh Slunce – Kaliope
- Pás arabeskový – Arabeska
- Pás damaskovaný – Mřížka – Rombus se čtyřlístem
- Pás damaskovaný – Mřížka – Rombus se čtyřlístem – Rombus s plodem bodláku
- Pás geometrický – Kandelábr – Rombus konturový s černým středem – Čtyřlíst
- Pás liliový nepřerušovaný – Lilie dvojitá
- Pás liliový přerušovaný – Lilie dvojitá
- Pás maureskový – Maureska – Arabeska
- Pás maureskový – Maureska – Arabeska
- Pás maureskový – Maureska – Arabeska
- Pás obloučkový – Kolébač s květinou
- Pás ornamentální – Arabeska
- Pás palmový – Pletenec pilovitý linkovaný – Okružní jednodílné páskové
- Pás palmový – Pletenec pilovitý linkovaný – Okružní trojdílné páskové
- Pás palmový – Pletenec pilovitý tečkovaný – Okružní jednodílné páskové tečkované
- Pás perlovcový
- Pás pilovitý
- Pás pletencový hranatý – Řetízek
- Pás pletencový tordovaný – Řetízek
- Pás rolničkový – Rolnička
- Pás rostlinný nepřerušovaný
- Pás rostlinný nepřerušovaný – Rozeta
- Pás rostlinný nepřerušovaný – Žerď
- Pás rostlinný přerušovaný – Kandelábr – Balustra [kuželka]
- Pás rostlinný přerušovaný – Kandelábr – Balustra [kuželka] – Závěs [dracoun]
- Pás rostlinný přerušovaný – Kandelábr – Balustra [kuželka] zrcadlově zdvojená
- Pás růžicový – Maureska
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Listy
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Listy – Chmel – Plody
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Listy – Květy
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Listy – Květy – Granátové jablko – Žaludy – Plody
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Listy – Vinná réva
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Listy – Vinná réva – Plody
- Rozvilina esovitá nepřerušovaná – Esovka složená z rohů hojnosti
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Hůl obtočená stylizovaným listovím, nasazení zprava – Rozeta
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Hůl obtočená stylizovaným listovím, nasazení zleva – Rozeta
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Hůl obtočená stylizovaným listovím, nasazení zprava – Psi běžící doleva
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Listy – Květy – Ptáci
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Esovka zrcadlová s přepásáním
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Esovka zrcadlová s přepásáním
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Esovka zrcadlová šrafovaná s přepásáním
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Esovka zrcadlová tečkovaná s přepásáním
- Rozvilina esovitá přerušovaná – Rosta s přepásáním – Arabeska
- Pás lovecký

Zoomorfní

• Figurální

KOLEK | STRANA 1

Andílčí hlavička

[NUSK K 000 195](#)

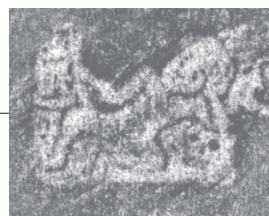
Kateřina stojící

[NUSK K 000 223](#)

Memento mori – Putto ležící

[NUSK K 000 221](#)

Muž stojící doleva,
pravice zdvižená

[NUSK K 000 369](#)

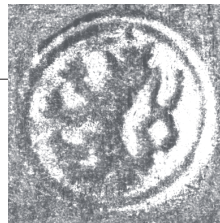

• Zoomorfní

Český lev

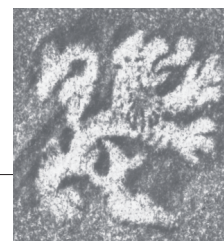
doleva

[NUSK K 000 919](#)

doprava

[NUSK K 000 468](#)

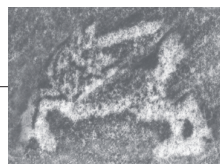
Drak – Orlice (?)

[NUSK K 000 009](#)

Jednorožec běžící doleva

[NUSK K 000 222](#)

Jelen ve skoku

[NUSK K 000 220](#)

Lev stojící

[NUSK K 000 236](#)

Orel dvouhlavý

[NUSK K 000 298](#)

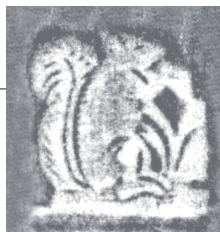
Pták sedící na větvi

[NUSK K 000 5549](#)

Veverka sedící

[NUSK K 000 227](#)

• Ornamentální A - K

Arabeska

[NUSK K 000 056](#)

Arabeska – Maureska

[NUSK K 000 795](#)

Emblém

Emblém – I H S

[NUSK K 000 224](#)

Emblém – M A R I A

[NUSK K 001 044](#)

Hlavička symetrická

[NUSK K 000 261](#)

Hvězda

osmicípá

[NUSK K 000 603](#)

pěticípá

[NUSK K 000 355](#)

šesticípá

[NUSK K 000 252](#)

Kolébač

[NUSK K 000 253](#)

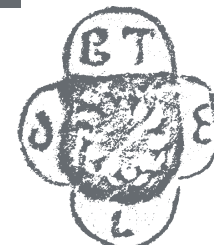
Kolečko

[NUSK K 000 749](#) [NUSK K 000 361](#)

Kolek signaturový – Písmena

[NUSK K 000 299](#)

• Ornamentální M-O

Mřížka

[NUSK K 000 316](#)

Nápisová páska

Nápisová páska - maria

[NUSK K 000 292](#)

Nápisová páska bez textu

[NUSK K 000 313](#)

Oblouk - Fileta

[NUSK K 000 915](#)

Ornament zavíjený

[NUSK K 000 256](#)

Ornament geometrický čtvercový s nástavky

[NUSK K 000 257](#)

Ovál

[NUSK K 000 085](#)

Ozdůbka členící

Ozdůbka členící esovitá

[NUSK K 000 581](#)

Ozdůbka členící rombická

[NUSK K 000 821](#)

Ozdůbka členící trojcípá

[NUSK K 001 004](#)

• Ornamentální P-V

Pletenec

Pletenec jednodílný šrafovaný

[NUSK K 000 373](#)

Pletenec na způsob řetízku

[NUSK K 000 204](#)

Pletenec na způsob mřížky

[NUSK K 000 205](#)

Pletenec na způsob
zrcadlového ornamentu

[NUSK K 000 914](#)

Rohy hojnosti tři

[NUSK K 000 376](#)

Rolnička

[NUSK K 000 179](#)

Rombus konturový s plným středem

[NUSK K 000 694](#)

Trojúhelník bílý

[NUSK K 001 038](#)

Trojzubec stylizovaný bez teček

[NUSK K 000 254](#)

Tyč s tečkami, dvakrát lomená

[NUSK K 000 291](#)

Vřeteno kónické

[NUSK K 000 681](#)

• Vegetabilní G-K (L)

KOLEK | STRANA 6

Granátové jablko
[NUSK K 001 055](#) [NUSK K 000 893](#)

Hůl obtočená stylizovaným listovím
[NUSK K 000 295](#)

Keř - Keř zdvojený - Květina
[NUSK K 001 010](#)

Květy a listy ohnuté směrem ven
[NUSK K 000 012](#)

Listy ohnuté do kruhu
[NUSK K 000 574](#)

Listy ohnuté směrem dovnitř
[NUSK K 000 014](#)

Keř - Květina

Listy ohnuté směrem ven
[NUSK K 000 333](#)

Listy

Listy ohnuté směrem ven a dovnitř
[NUSK K 000 044](#)

**Listy ohnuté směrem ven
na způsob křídel**
[NUSK K 000 372](#)

**Listy ohnuté směrem ven
na způsob lilie**
[NUSK K 000 023](#)

• Vegetabilní K (o)

Keř - Květina

Okruží

Okruží čtyřdílné kapsovité

[NUSK K 000 318](#)

Okruží čtyřdílné páskové

[NUSK K 000 058](#)

Okruží dvojdílné kapsovité

[NUSK K 000 345](#)

Okruží dvojdílné páskové

[NUSK K 000 888](#)

Okruží jednodílné páskové

[NUSK K 000 524](#)

Okruží nečleněné

[NUSK K 000 780](#)

Okruží trojdílné kapsovité

[NUSK K 000 899](#)

Okruží trojdílné páskové

[NUSK K 000 617](#)

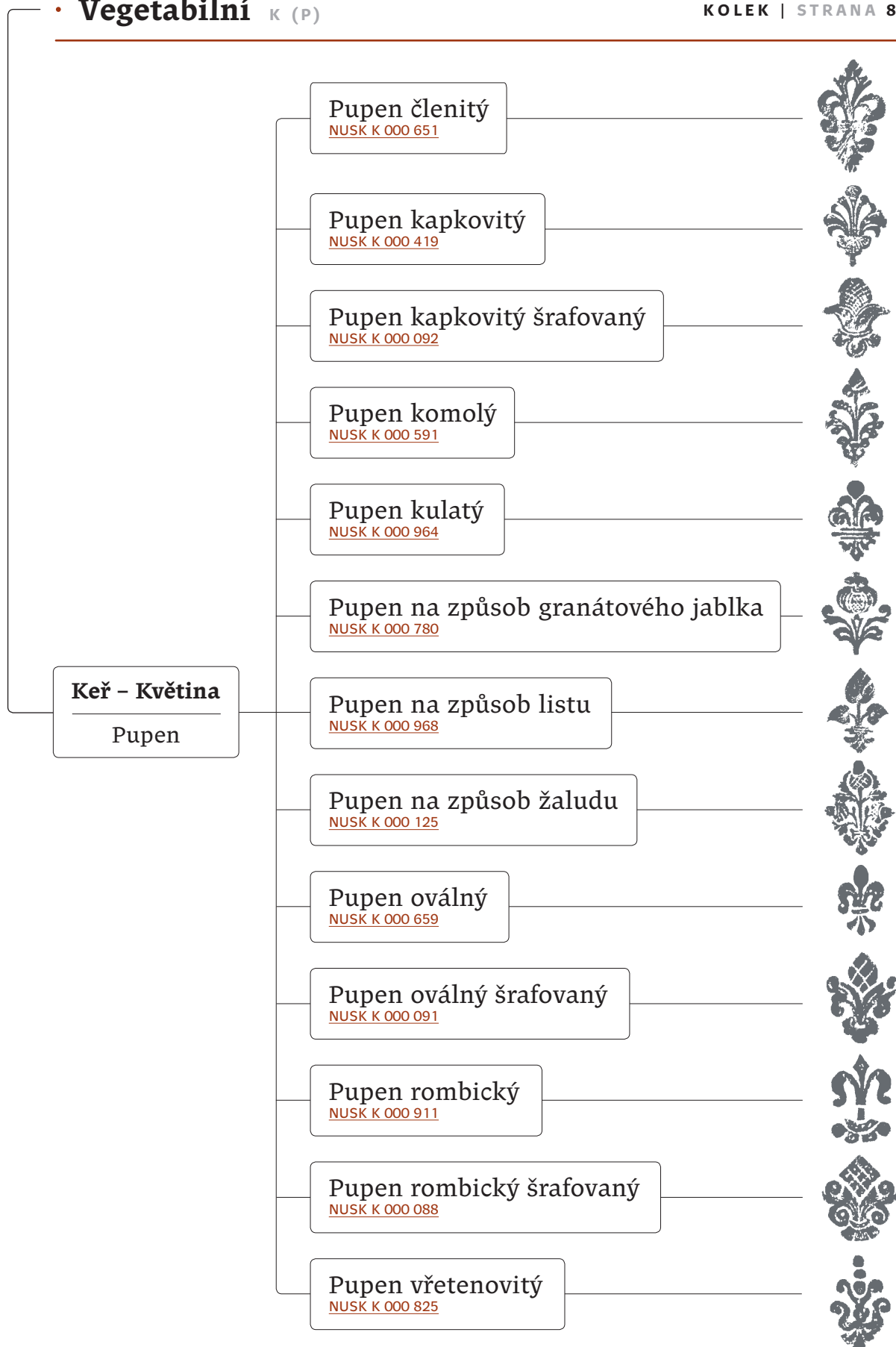

Okruží vícedílné

[NUSK K 000 538](#)

• Vegetabilní K (P)

• Vegetabilní K

Keř - Květina

Stonek

Stonek členitý

[NUSK K 000 962](#)

Stonek na způsob vřetena

[NUSK K 000 506](#)

Květ osmilistový

[NUSK K 000 241](#)

Květ stylizovaný do podoby kosodélníku

[NUSK K 000 740](#)

Květ stylizovaný do podoby smyčky

[NUSK K 000 329](#)

Květ stylizovaný do podoby šipky

[NUSK K 000 340](#)

Květ stylizovaný symetricky

[NUSK K 000 279](#)

Květ stylizovaný - Vřeteno kónické

[NUSK K 000 657](#)

Květina

[NUSK K 000 264](#)

Květina stylizovaná

[NUSK K 000 421](#)

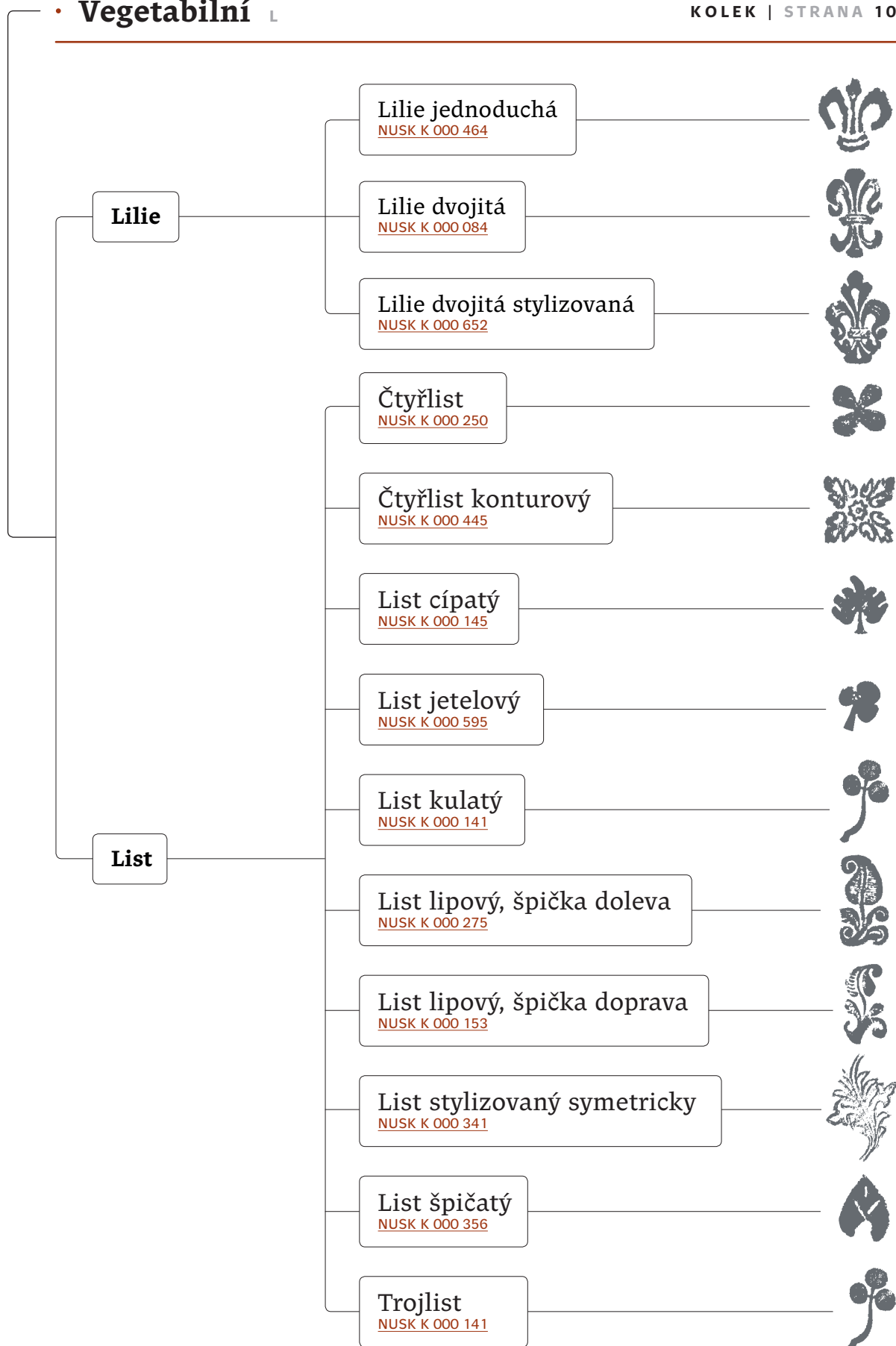

Kytice

[NUSK K 000 066](#)

• Vegetabilní L

• Vegetabilní N - R

Nádoby

Džbán dvouuchý s kyticí
[NUSK K 000 066](#)

Květináč s květinami
[NUSK K 000 311](#)

Váza baňatá šrafovaná
[NUSK K 000 043](#) [NUSK K 000 255](#)

Váza s poklopem
[NUSK K 000 408](#)

Palmeta srdcovitá
[NUSK K 000 010](#)

Rozeta

Rozeta čtyřlístá, lístky v jedné řadě
[NUSK K 000 878](#)

Rozeta pětিলístá, lístky ve třech řadách
[NUSK K 000 245](#)

Rozeta pětিলístá rotující,
lístky ve dvou řadách
[NUSK K 000 189](#)

Rozeta šestilístá, lístky v jedné řadě
[NUSK K 000 123](#)

Rozeta šestilístá rotující,
lístky ve dvou řadách
[NUSK K 000 191](#)

Rozeta sedmilístá, lístky v jedné řadě
[NUSK K 000 293](#)

Rozeta - Mezilístky
[NUSK K 000 011](#)

• Vegetabilní R-Ž

Rozvilina esovitá nepřerušovaná

[NUSK K 000 301](#)

Srdce

[NUSK K 000 503](#) [NUSK K 000 176](#)

Stonek jednoduchý

[NUSK K 000 141](#)

Stonek ohnutý

[NUSK K 000 264](#)

Stonek

Stonek propletený

[NUSK K 000 319](#)

Stonek rozdvojený

[NUSK K 000 142](#)

Úponka listová krátká

[NUSK K 000 281](#)

Úponka

Úponka routová s přízdobami

[NUSK K 000 002](#)

Úponka volná s přízdobami

[NUSK K 000 629](#)

Žalud

Žalud – Stonek propletený

[NUSK K 000 098](#)

Žalud – Stonek rozdvojený

[NUSK K 000 099](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 1

Bible

Abrahám a Izák
—
Obětování Izáka

[NUSK P 000 264](#)

Adam a Eva
—
Hřích prvotní

[NUSK P 000 258](#)

David a Betsabé

[NUSK P 000 296](#)

David a Goliáš

[NUSK P 000 271](#)

David klečící
—
Bůh v oblacích

[NUSK P 000 291](#)

David klečící
—
Davidovo pomazání

[NUSK P 000 278](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 2

Bible

Elišáš prorok
Ohnivý vůz
[NUSK P 000 303](#)

Jákobův žebřík
[NUSK P 000 299](#)

Jonáš a velryba
[NUSK P 000 832](#)

Kmen Jesse
Strom znázorňující
genealogii spásy
[NUSK P 000 536](#)

Kristovo narození
[NUSK P 000 316](#)

Kristovo narození
Klanění pastýřů
[NUSK P 000 319](#)

• **Figurální**

PLOTNA | STRANA 3

Bible

Kristovo narození
Klanění tří králů

[NUSK P 000 317](#)

Kristovo poprsí
Hlava doleva
Výplň středová
obdélná

[NUSK P 000 242](#)

Kristovo poprsí
Hlava doprava
Výplň středová
obdélná

[NUSK P 000 229](#)

Kristovo ukřižování
(KATOLICKÝ TYP)

Jan Evangelista

Panna Marie

[NUSK P 000 373](#)

Kristovo ukřižování (NEKATOLICKÝ TYP)

Jan Křtitel vlevo

Adam „Starý člověk“ sedící vlevo

Povýšení hada vlevo – Mojžíš prorok vpravo

[NUSK P 000 344](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 4

Bible

Kristovo ukřižování
Archa úmluvy

[NUSK P 000 354](#)

Kristovo zmrtvýchvstání
Salvator

[NUSK P 000 924](#)

Kristus bolestný
Kristus sedící
pláče na Kalvárii

[NUSK P 000 397](#)

Kristus dobrý pastýř

[NUSK P 000 249](#)

Kristus jako dítě
sedící

[NUSK P 000 222](#)

Kristus jako dítě
stojící

[NUSK P 000 224](#)

• **Figurální**

Bible

Kristus soudce

[NUSK P 000 248](#)

Kristus soudce
Poslední soud

[NUSK P 000 400](#)

Kristus
v Getsemanské
zahradě klečící

[NUSK P 000 398](#)

Kristův křest

[NUSK P 000 326](#)

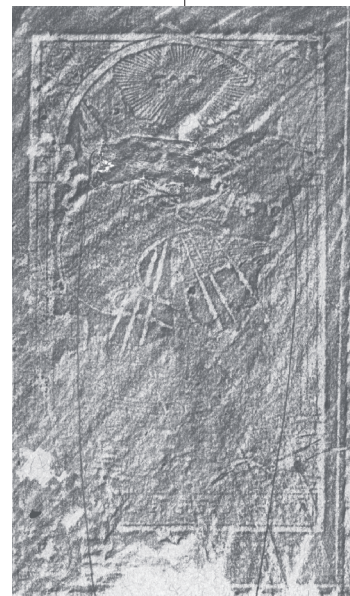
Kristův vjezd
do Jeruzaléma

[NUSK P 000 334](#)

Loď alegorizující
církve

[NUSK P 000 827](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 6

Bible

Nebeský Jeruzalém
—
Město s bránami
a anděly

[NUSK P 000 409](#)

Panna Marie
s Ježíškem sedící

[NUSK P 000 192](#)

Panna Marie
s Ježíškem stojící
na půlměsíci
(Assumpta)

[NUSK P 000 199](#)

Pieta Páně /
Trůn milosti

[NUSK P 000 183](#)

Poslední večeře

[NUSK P 000 403](#)

Povýšení hada
—
Archa úmluvy
—
Symboly evangelistů

[NUSK P 000 300](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 7

Bible

Samson
bojující se lvem
[NUSK P.000.298](#)

Symbole
evangelistů
[NUSK P.000.320](#)

Šalomoun
sedící na trůně
—
Šalomoun
a královna ze Sábý
[NUSK P.000.294](#)

Šalomoun
sedící na trůně
—
Šalomounův soud
[NUSK P.000.293](#)

Trojice svatá
[NUSK P.000.185](#)

Zvěstování
Panně Marii
[NUSK P.000.309](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 7

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie (antika, bible)

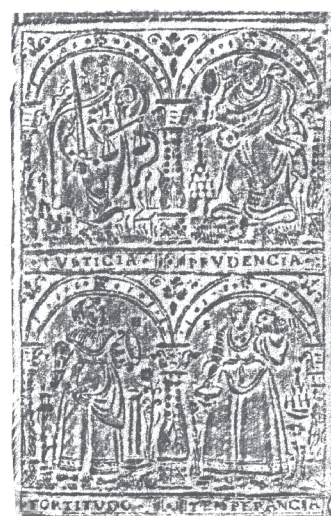
Ctnosti křesťanské
(FIDES – SPES
CHARITAS – PACIENCIA)

[NUSK P 000 414](#)

Ctnosti křesťanské
(IVSTICIA – PRVDENCIA
FORTITVDO – TEMPERANCIA)

[NUSK P 000 415](#)

Avaritia
(Lakomství)

[NUSK P 000 497](#)

Caritas
(Láska, Štědrost)

[NUSK P 000 491](#)

Caritas
Žebrák stojící
a Caritas sedící

[NUSK P 000 405](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 8

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie (antika, bible)

Fides (Víra)

[NUSK P 000 492](#)

Fides a Spes (Naděje)
sedící

[NUSK P 000 404](#)

Fortitudo (Síla)

[NUSK P 000 489](#)

Fortuna (Štěstěna)

[NUSK P 000 496](#)

Humilitas (Pokora)

[NUSK P 000 187](#)

Jáhel zabíjí Zizaru

[NUSK P 000 431](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 9

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie (antika, bible)

Judita s hlavou
Holoferna

[NUSK P 000 417](#)

Justitia
(Spravedlnost)

[NUSK P 000 447](#)

Lucretia (Lukrécie)

[NUSK P 000 481](#)

Memento mori –
Putto ležící

[NUSK P 000 501](#)

Muž bezvousý

[NUSK P 000 538](#)

Muž vousatý

[NUSK P 000 733](#)

• **Figurální**

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie (antika, bible)

Patientia
(Mírumilovnost, Trpělivost)

[NUSK P 000 494](#)

Prudentia
(Moudrost)

[NUSK P 000 490](#)

Sedm svobodných umění
(GRAMMATICA – DIALECTICA
RETORICA – ARITHMETICA)

[NUSK P 000 411](#)

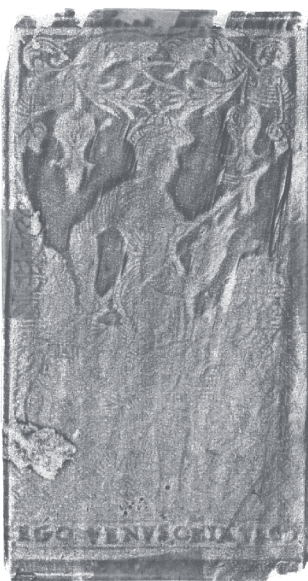
Sedm svobodných umění
(MVSICA – GEOMETRIA
ASTRONOMIA)

[NUSK P 000 412](#)

Venus (Venuše)

[NUSK P 000 499](#)

Venus a Mars

[NUSK P 000 774](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 11

Portréty autentických osob

Ferdinand I.
Habsburský

[NUSK P 000 790](#)

Hus Jan

[NUSK P 000 510](#)

Johann Friedrich I.
von Sachsen

[NUSK P 000 329](#)

Karel V. Habsburský

[NUSK P 000 900](#)

Luther Martin

[NUSK P 000 506](#)

Melanchthon Philipp

[NUSK P 000 507](#)

• Figurální

PLOTNA | STRANA 12

Portréty autentických osob

Muž bezvousý [saský kurfiřt?]

[NUSK P 000 533](#)

Rudolf II. Habsburský

[NUSK P 000 789](#)

Světcí

Anna Samotřetí

[NUSK P 000 209](#)

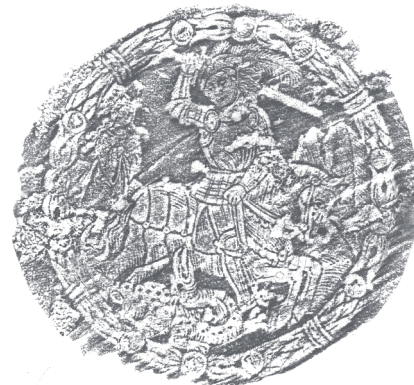
Jeroným klečící

[NUSK P 000 208](#)

Jiří bojující s drakem

[NUSK P 000 201](#)

• Figurální

Světci

Kateřina stojící

[NUSK P 000 205](#)

Martin dělící se
o plášť

[NUSK P 000 219](#)

Pavel na koni
Obrácení apoštola Pavla

[NUSK P 000 302](#)

Pavel stojící

[NUSK P 000 203](#)

Štěpán stojící
Ukamenování
sv. Štěpána

[NUSK P 000 218](#)

Václav stojící

[NUSK P 000 204](#)

Veronika
Veraikon

[NUSK P 000 220](#)

• Ornamentální

Emblémy a písmena

Emblém
I H S

Hřeby tři

[NUSK P 000 847](#)

Emblém
I H S

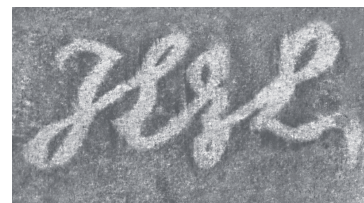
Hřeby tři v srdci

[NUSK P 000 649](#)

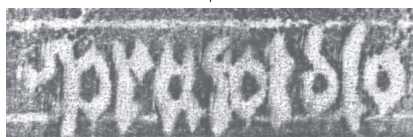
Plotna signaturová

[NUSK P 000 821](#)

Plotna textová

[NUSK P 000 879](#)

Roh hojnosti zrcadlově obrácený
Výplň nárožní

[NUSK P 000 551](#)

• Ornamentální

PLOTNA | STRANA 15

Výplně

Výplň nárožní
Arabeska - Maureska

[NUSK P 000 691](#)

Výplň nárožní
Fleuron

[NUSK P 000 686](#)

Výplň nárožní
Postava sedící a hrající
na dechový nástroj

[NUSK P 000 810](#)

Výplň nárožní
Roh hojnosti zrcadlově
obrácený

[NUSK P 000 551](#)

Výplň středová
kartušová
Rolverk

[NUSK P 000 196](#)

Výplň středová
kartušová
Rolverk - Maskaron

[NUSK P 000 554](#)

• Ornamentální

PLOTNA | STRANA 16

Výplně

Výplň středová
kruhová
Arabeska

[NUSK P 000 921](#)

Výplň středová
obdélná
Arabeska – Maureska
Rolverk

[NUSK P 000 710](#)

Výplň středová obdélná
Císařský znak
Kartuše

[NUSK P 000 705](#)

Výplň středová obdélná
Emblém – I H S – M R I

[NUSK P 000 523](#)

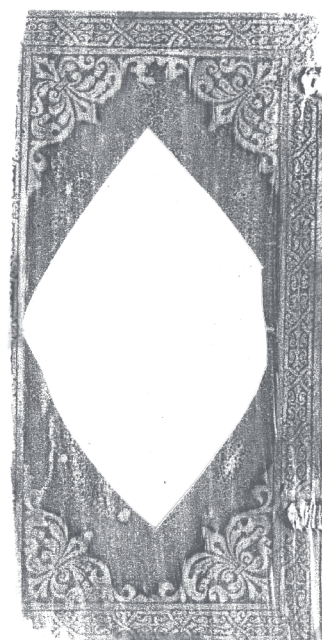
Výplň středová
obdélná
Maureska

[NUSK P 000 670](#)

Výplň středová
obdélná (prázdný
vyměnitelný střed)

[NUSK P 000 695](#)

• Ornamentální

PLOTNA | STRANA 17

Výplně

Výplň středová
oválná
Arabeska

[NUSK P 000 386](#)

Výplň středová
oválná
Arabeska – Maureska

[NUSK P 000 609](#)

Výplň středová oválná
Emblém
I H S – Hřeby tři v srdci

[NUSK P 000 561](#)

Výplň středová oválná
Kytice – Džbán dvouuchý

[NUSK P 000 576](#)

Výplň středová
rombická
Arabeska

[NUSK P 000 835](#)

Výplň středová
rombická
Výplň à la Pellegrino

[NUSK P 000 645](#)

Galerie motivů

• Ornamentální

PLOTNA | STRANA 18

Výplně

Výplň středová volná
Kristovo ukřižování

[NUSK P 000 363](#)

Výplň středová volná
Věnc vavřínový

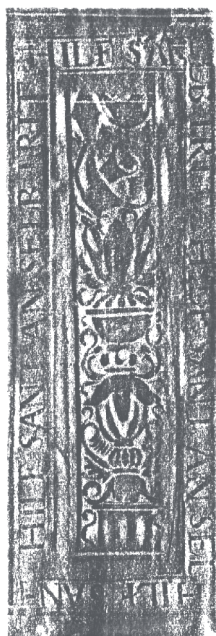
[NUSK P 000 671](#)

• Vegetabilní

Kandelábr
Pás rostlinný
přerušovaný

[NUSK P 000 731](#)

Nádoby

Džbán bezuchý – Kytice
Výplň středová obdélná

[NUSK P 000 722](#)

Džbán dvouuchý
Kytice

[NUSK P 000 572](#)

Váza baňatá – Lilie
jednoduchá stylizovaná
Výplň středová obdélná

[NUSK P 000 154](#)

• **Figurální**

Bible

1 **David a Goliáš**

[NUSK V 000 373](#)

2 **Kristovo ukřižování**
(KATOLICKÝ TYP)

—
Kristovo zmrtvýchvstání

—
Hřích prvotní

—
Povýšení hada

[NUSK V 000 349](#)

3 **Kristovo ukřižování**
(KATOLICKÝ TYP)

—
Kristův křest

—
Obětování Izáka

—
Kristovo zmrtvýchvstání

[NUSK V 000 357](#)

1

2

3

• Figurální

VÁLEČEK | STRANA 2

Bible

- 1 Kristovo ukřižování
(NEKATOLICKÝ TYP)
—
Jan Křtitel
—
Adam „Starý člověk“
—
Povýšení hada
—
Mojžíš
—
Obětování Izáka
—
Kristův křest
—
Kristovo zmrtvýchvstání
[NUSK V 001 308](#)

- 2 Kristus bolestný
—
Salvator
[NUSK V 000 326](#)

- 3 Kristus jako dítě stojící
—
Putto stojící
[NUSK V 000 375](#)

• Figurální

Bible

- 1 Matouš
— Marek
— Lukáš
— Jan
[NUSK V 000 269](#)

- 2 Panna Marie s Ježíškem
— David
— Izaiáš
— Nápisová páska
— Pavel
[NUSK V 000 288](#)

- 3 Panna Marie s Ježíškem
— David
— Jan Křtitel
— Pavel
[NUSK V 000 282](#)

• Figurální

Bible

1
—
Salvator
—
David
—
Pavel
—
Izaiáš

[NUSK V 000 273](#)

2
—
Salvator
—
Jan Křtitel
—
David
—
Izaiáš

[NUSK V 000 287](#)

3
—
Salvator
—
Jan Křtitel
—
Kristus nesoucí kříž
—
Mojžíš

[NUSK V 000 278](#)

• Figurální

Bible

1
Salvator
—
Kristus nesoucí kříž
—
Izaiáš
—
Kristovo zmrtvýchvstání
[NUSK V 000 325](#)

2
Salvator
—
Panna Marie s Ježíškem
—
Pavel
—
Jan Křtitel
[NUSK V 000 304](#)

3
Salvator
—
Petr
—
Pavel
—
Jan Křtitel
[NUSK V 000 280](#)

• **Figurální**

Bible

- 1
- Symbole evangelistů v medailonech
 - Kristovo ukřižování
 - Anděl [Matouš]
 - Salvator
 - Orel [Jan Evangelista]
 - Kristovo zmrtnýchvstání
 - Býk [Lukáš]
 - Petr
 - Lev [Marek]

[NUSK V 000 283](#)

- 2
- Symbole evangelistů v medailonech
 - Salvator
 - Orel [Jan Evangelista]
 - Petr
 - Býk [Lukáš]
 - Pavel
 - Lev [Marek]
 - Jan Křtitel
 - Anděl [Matouš]

[NUSK V 000 337](#)

- 3
- Zvěstování Panně Marii
 - Obětování Izáka
 - Kristovo zmrtnýchvstání
 - Kristův křest

[NUSK V 000 356](#)

• Figurální

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie
(antika, bible)

- 1
- Fides
 - Fortitudo
 - Caritas
 - Spes
- [NUSK V 000 240](#)

- 2
- Fides
 - Justitia
 - Caritas
 - Spes
- [NUSK V 000 189](#)

- 3
- Fides
 - Spes
 - Avaritia
 - Justitia
- [NUSK V 000 206](#)

• Figurální

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie
(antika, bible)

- 1
- Fides
 - Fortitudo
 - Caritas
 - Spes
- [NUSK V 000 257](#)

- 2
- Fides
 - Temperantia
 - Caritas
 - Spes
- [NUSK V 000 196](#)

- 3
- Justitia
 - Caritas
 - Prudentia
 - Erb a znak // L H
 - Suavitas
- [NUSK V 000 225](#)

- 4
- Justitia
 - Prudentia
 - Suavitas
 - Lucretia
- [NUSK V 000 210](#)

• Figurální

Ctnosti křesťanské
a jiné alegorie
(antika, bible)

1
—
Lucretia
—
Hektór
—
Fortitudo
—
Achilles
[NUSK V 000 177](#)

2
—
Lucretia
—
Venus
—
Occasio
—
Prudentia
[NUSK V 000 186](#)

3
—
Lucretia
—
Venus
—
Prudentia
—
Judita
[NUSK V 000 195](#)

4
—
Lucretia
—
Zuzana / Susanna
—
Judita
—
Julia
[NUSK V 000 212](#)

• Figurální

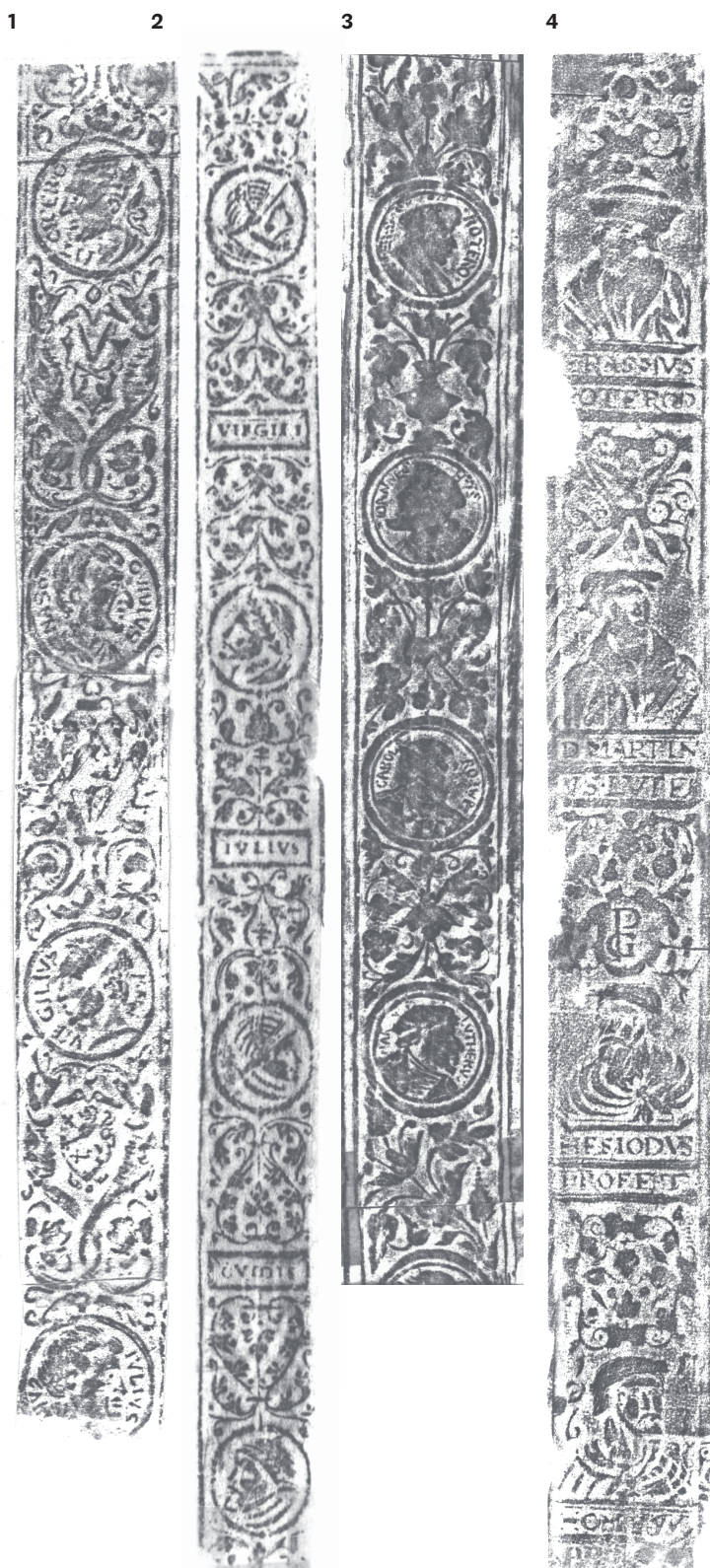
Portréty autentických osob (antika, reformátoři)

1
Julius Caesar
—
Cicero
—
Ovidius
—
Vergilius
[NUSK V 000 085](#)

2
Julius Caesar
—
Ovidius
—
Cicero
—
Vergilius
[NUSK V 000 046](#)

3
Luther, Martin
—
Erasmus
Rotterdamus
—
Hus, Jan
—
Karel V. Habsburský
[NUSK V 000 591](#)

4
Luther, Martin
—
Hésiodos
—
Homéros
—
Erasmus
Rotterdamus
[NUSK V 000 270](#)

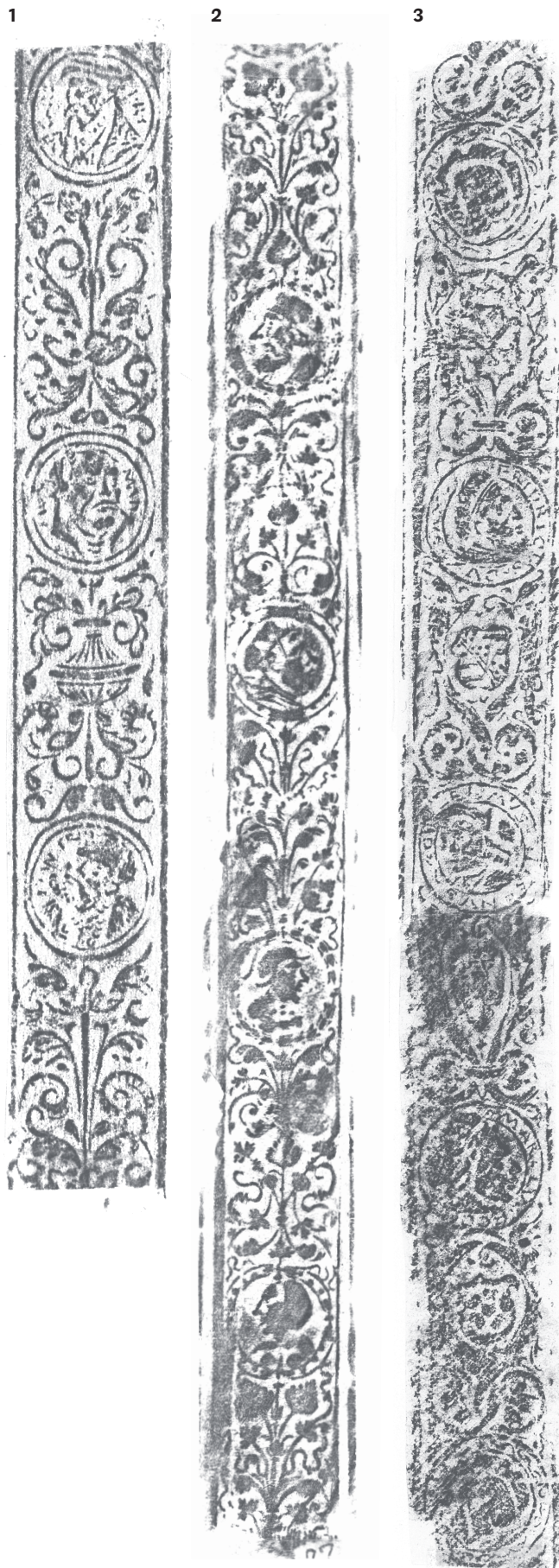
• Figurální

Portréty autentic-
kých osob (antika,
reformátoři)

1
Luther, Martin
—
Melanchthon, Philipp
—
Erasmus Rotterodamus
[NUSK V 000 154](#)

2
Luther, Martin
—
Melanchthon, Philipp /
Muž v helmě
—
Erasmus Rotterodamus /
Žena
—
Hus, Jan
[NUSK V 000 137](#)

3
Luther, Martin
—
Friedrich von Sachsen,
Erbprinz des Herzogtums
Sachsen
—
Nissenus, Guilelmus
[NUSK V 000 140](#)

• **Figurální**

i na straně 14

**Portréty neautentic-
kých osob (antika,
středověk)**

1 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

[NUSK V 000 173](#)

2 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

[NUSK V 000 061](#)

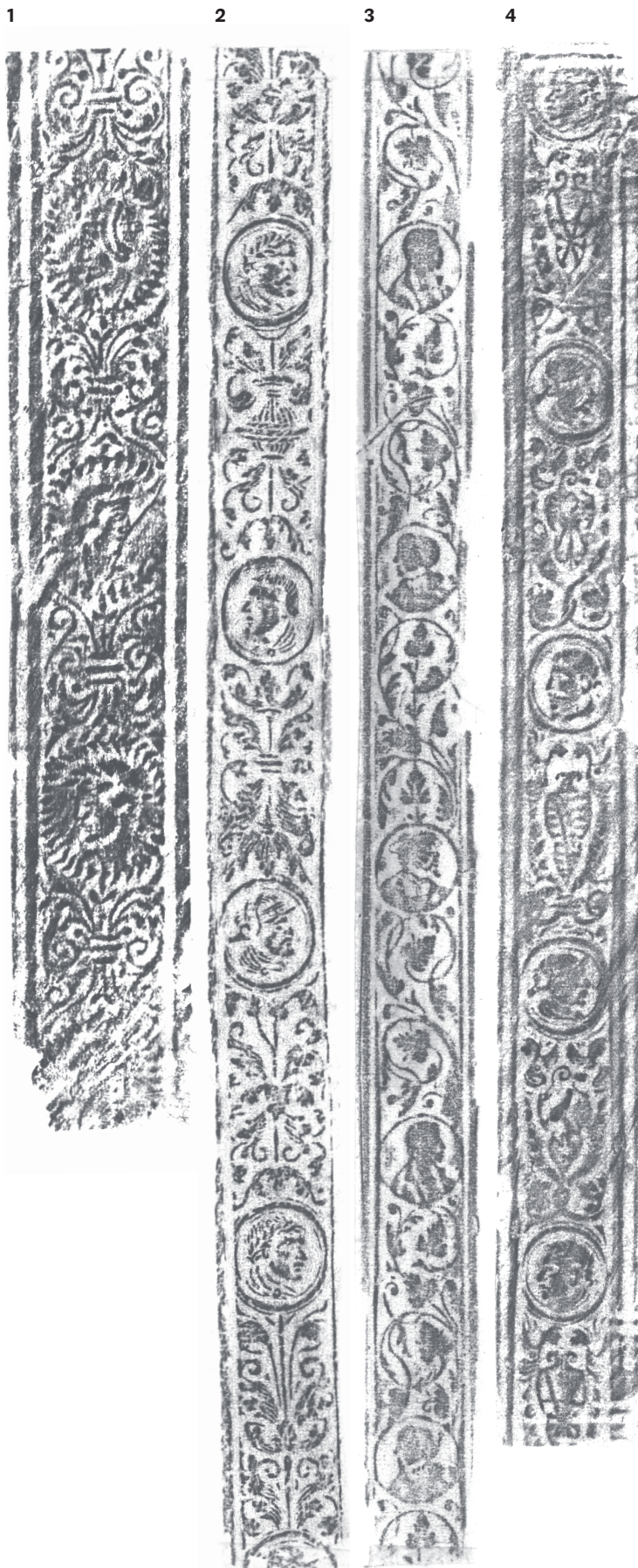
3 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

[NUSK V 000 024](#)

4 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

Erb a znak

[NUSK V 000 070](#)

• Figurální

**Portréty neautentic-
kých osob (antika,
středověk)**

1 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

Hermés
s okřídlenou helmou

[NUSK V 000 021](#)

2 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

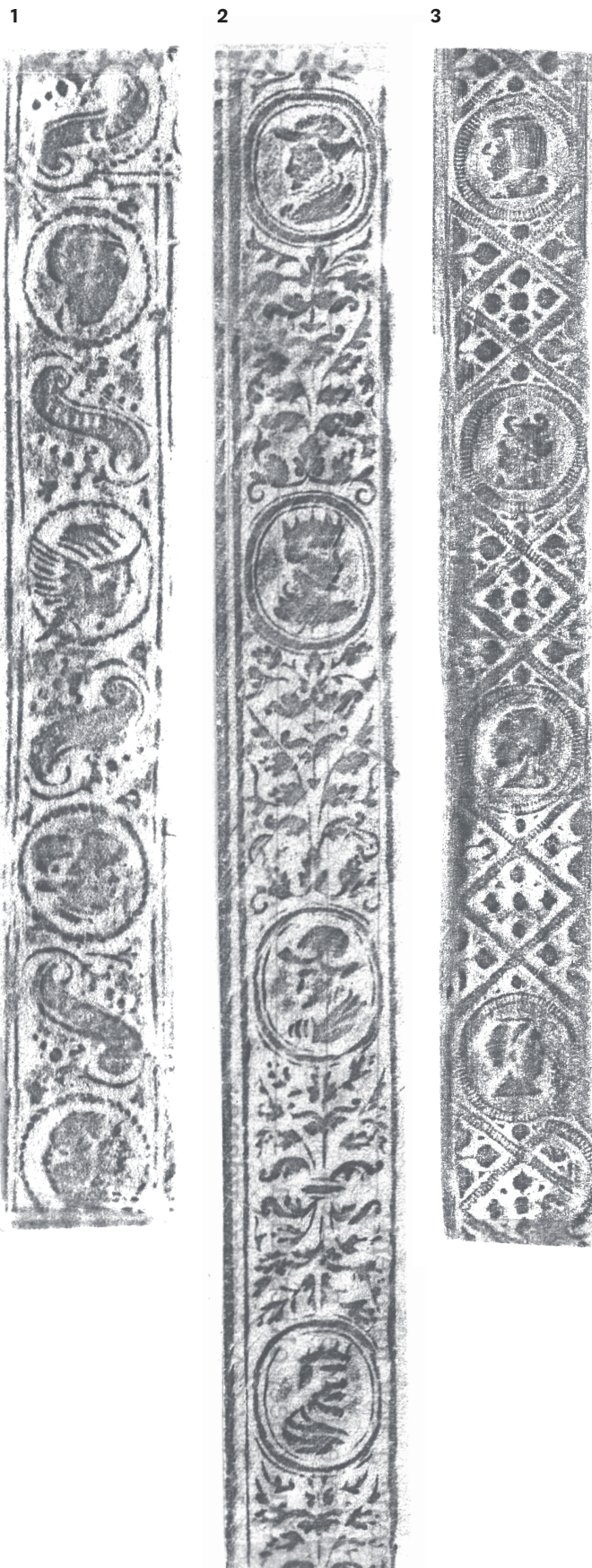
Král s korunou profil

[NUSK V 000 066](#)

3 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

Medailon čárkovaný

[NUSK V 000 184](#)

• Figurální

**Portréty neautentic-
kých osob (antika,
středověk)**

1 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

Medailon
na způsob věnce

[NUSK V 000 173](#)

2 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

Medailon oválný
rámovaný jednoduše

[NUSK V 001 305](#)

3 Hlavy bezpříznakové
v medailonu

Medailon rámovaný
dvojitě

[NUSK V 000 008](#)

• Figurální

Portréty neautentic-
kých osob (antika,
středověk)

1
Hlavy bezpříznakové
v medailonu
—
Medailon rámovaný
trojitě

[NUSK V 000 091](#)

2
Mars
—
Jupiter
—
Venus

[NUSK V 000 233](#)

3
Thalia
—
Euterpe
—
Terpsichore
—
Apollón, bůh Slunce

Kaliope

[NUSK V 001 022](#)

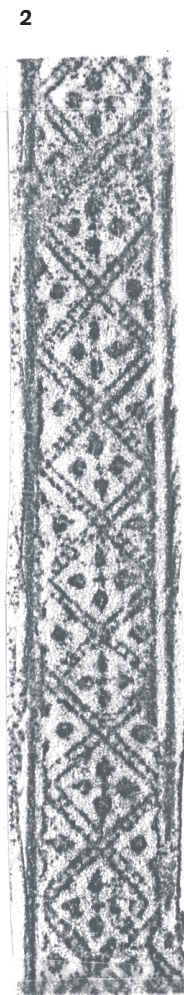

• Ornamentálně – vegetabilní

1
Pás arabeskový
—
Arabeska
[NUSK V 000 844](#)

2
Pás damaskovaný
—
Mřížka
—
Rombus se čtyřlístem
[NUSK V 000 894](#)

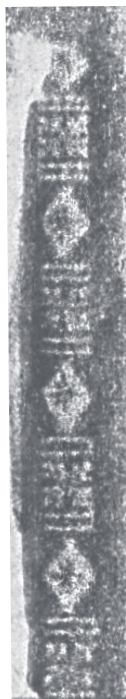
3
Pás damaskovaný
—
Mřížka
—
Rombus se čtyřlístem
—
Rombus s plodem
bodláku
[NUSK V 000 906](#)

• Ornamentálně – vegetabilní

1
Pás geometrický
—
Kandelábr
—
Rombus konturový
s černým středem
—
Čtyřlíst
[NUSK V 001 294](#)

1

2
Pás liliový
nepřerušovaný
—
Lilie dvojitá
[NUSK V 000 244](#)

2

3
Pás liliový
přerušovaný
—
Lilie dvojitá
[NUSK V 001 233](#)

3

4
Pás maureskový
—
Maureska
—
Arabeska
[NUSK V 000 848](#)

4

5
Pás maureskový
—
Maureska
—
Arabeska
[NUSK V 000 854](#)

5

6
Pás maureskový
—
Maureska
—
Arabeska
[NUSK V 000 886](#)

6

• Ornamentálně – vegetabilní

1 Pás obloučkový
—
Kolébač s květinou
[NUSK V 000 962](#)

1

2 Pás ornamentální
—
Arabeska
[NUSK V 001 347](#)

2

3 Pás palmetový
—
Pletenec pilovitý
linkovaný
—
Okruží jednoduché
páskové
[NUSK V 000 958](#)

3

4 Pás palmetový
—
Pletenec pilovitý
linkovaný
—
Okruží trojdílné
páskové
[NUSK V 001 218](#)

4

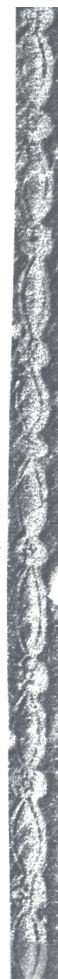
5 Pás palmetový
—
Pletenec pilovitý
tečkovaný
—
Okruží jednoduché
páskové tečkované
[NUSK V 001 014](#)

5

6 Pás perlovcový
[NUSK V 000 971](#)

6

• Ornamentálně – vegetabilní

1 Pás pilovitý

[NUSK V 001 005](#)

2 Pás pletencový
hranatý

—
Řetízek

[NUSK V 001 340](#)

3 Pás pletencový
tordovaný

—
Řetízek

[NUSK V 000 941](#)

4 Pás rolničkový

—
Rolnička

[NUSK V 001 024](#)

5 Pás rostlinný
nepřerušovaný

[NUSK V 001 279](#)

6 Pás rostlinný
nepřerušovaný

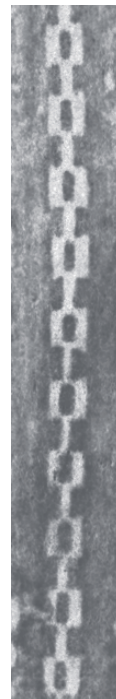
—
Rozeta

[NUSK V 000 433](#)

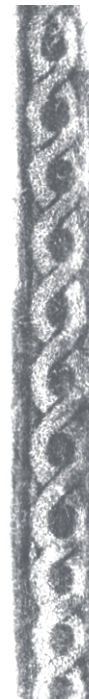
1

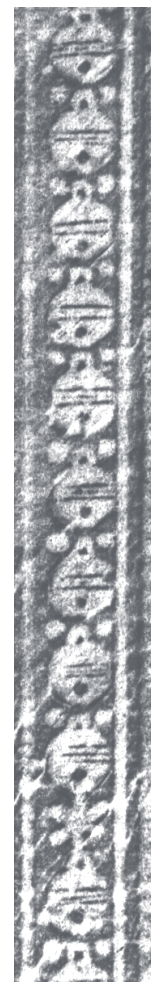
2

3

4

5

6

• Ornamentálně – vegetabilní

1 Pás rostlinný
nepřerušovaný

Žerd'

[NUSK V 000 434](#)

2 Pás rostlinný
přerušovaný

Kandelábr

Balustra [kuželka]

[NUSK V 000 558](#)

3 Pás rostlinný
přerušovaný

Kandelábr

Balustra [kuželka]

Závěs [dracoun]

[NUSK V 000 461](#)

4 Pás rostlinný
přerušovaný

Kandelábr

Balustra [kuželka]
zrcadlově zdvojená

[NUSK V 000 527](#)

5 Pás růžicový

Maureska

[NUSK V 000 995](#)

6 Rozvilina esovitá
nepřerušovaná

Listy

[NUSK V 000 613](#)

1

2

3

4

5

6

• Ornamentálně – vegetabilní

1 Rozvilina esovitá
nepřerušovaná

—
Listy

—
Chmel

—
Plody

[NUSK V 000 684](#)

1

2 Rozvilina esovitá
nepřerušovaná

—
Listy

—
Květy

[NUSK V 000 621](#)

2

3

3 Rozvilina esovitá
nepřerušovaná

—
Listy

—
Květy

—
Granátové jablko

—
Žaludy

—
Plody

[NUSK V 000 699](#)

4

5

4 Rozvilina esovitá
nepřerušovaná

—
Listy

—
Vinná réva

[NUSK V 000 676](#)

5 Rozvilina esovitá
nepřerušovaná

—
Listy

—
Vinná réva

—
Plody

[NUSK V 000 690](#)

• Ornamentálně – vegetabilní

1
Rozvilina esovitá
nepřerušovaná
—
Esovka složená
z rohů hojnosti
[NUSK V 000 826](#)

2
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Hůl obtočená
stylizovaným listovím,
nasazení zprava
—
Rozeta
[NUSK V 000 617](#)

3
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Hůl obtočená
stylizovaným listovím,
nasazení zleva
—
Rozeta
[NUSK V 000 642](#)

4
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Hůl obtočená
stylizovaným listovím,
nasazení zprava
—
Psi běžící doleva
[NUSK V 001 316](#)

5
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Listy
—
Květy
—
Ptáci
[NUSK V 000 658](#)

Galerie motivů

• Ornamentálně – vegetabilní

VÁLEČEK | STRANA 23

1
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Esovka zrcadlová
s přepásáním
[NUSK V 000 765](#)

1

2
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Esovka zrcadlová
s přepásáním
[NUSK V 000 787](#)

2

3
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Esovka zrcadlová
šrafovaná s přepásáním
[NUSK V 000 763](#)

3

4
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Esovka zrcadlová
tečkovaná s přepásáním
[NUSK V 000 774](#)

4

5
Rozvilina esovitá
přerušovaná
—
Routa s přepásáním
—
Arabeska
[NUSK V 000 830](#)

5

• Zoomorfní

Pás lovecký
[NUSK V 000 996](#)

